

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ

Κ Α Ρ Δ Ι Τ Σ Α Σ

ΣΥΝΤΑΣΣΕΤΑΙ ΑΠΟ ΕΠΙΤΡΟΠΗ • ΓΡΑΦΕΙΑ : ΚΡΑΤΙΝΟΥ 7, 105 51 ΑΘΗΝΑ • ΤΗΛ. 3246.910 • ΧΡΟΝΟΣ 23ος • ΑΠΡΙΛΙΟΣ - ΜΑΪΟΣ - ΙΟΥΝΙΟΣ • 2003 • ΦΥΛΛΟ 83

Παραδοσιακή Γιορτή Πίττας 2003

Με επιτυχία και με συρροή πλήθους κόσμου πραγματοποιήθηκε και φέτος το Σάββατο 14 Ιουνίου, στο χωριό μας, η γιορτή της πίττας στην όμορφη και ιστορική πλατεία που δροσιζεται από τα φυσικά νερά, τις βρύσες και τα σκιερά πλατάνια. Συγκεντρώθηκαν οι Καναλιώτες που κατοικούν στο χωριό αλλά και άλλοι πολλοί συγχωριανοί μας ξενιτεμένοι, από διάφορα μέρη της πατρίδας μας, και εκπρόσωποι των Συλλόγων Καναλιωτών της Αθήνας, του Βόλου και της Θεσσαλονίκης.

Η προσπάθεια αυτή ξεκίνησε πρίν τρία χρόνια με στόχο τη διατήρηση της τοπικής παράδοσης και της παραδοσιακής πίττας. Φέτος η συμμετοχή του κόσμου ξεπέρασε κάθε προσδοκία ενώ στόχος μας είναι να γίνει θεσμός και να εξελιχθεί σε ένα μεγάλο αντάμωμα.

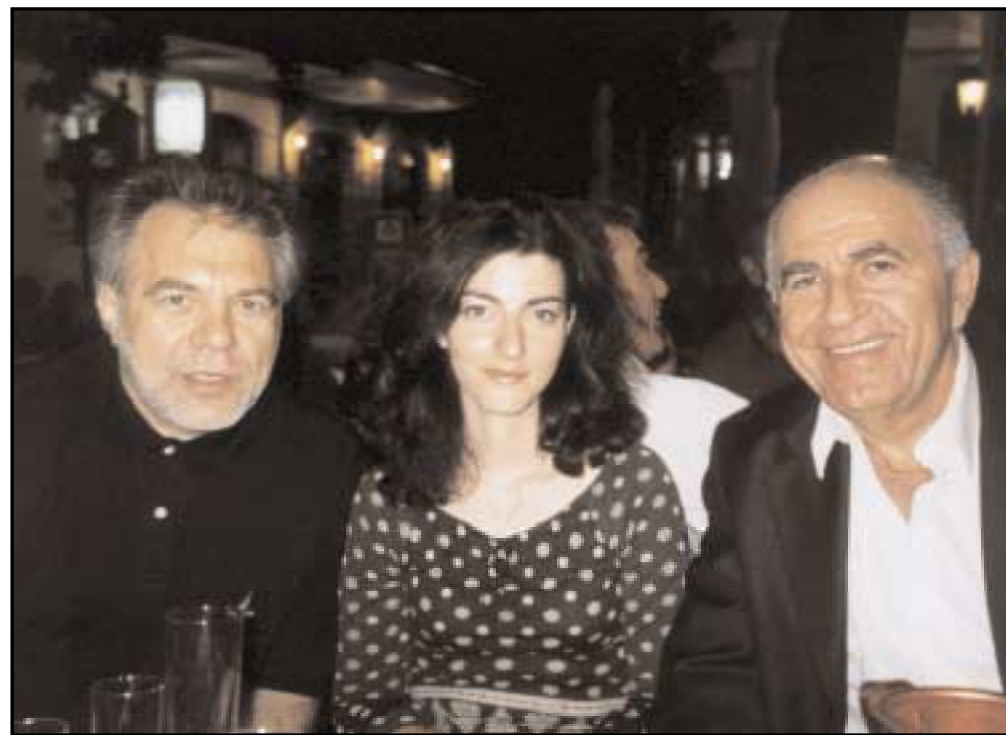
Την εκδήλωση τίμησαν με την παρουσία τους, ο Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ Τσιλικας Βασίλειος, ο πρώην Βουλευτής του ΠΑΣΟΚ και συγχωριανός μας Βασίλειος Μπρακατσούλας, ο Πολιτευτής της Ν.Δ. Βασίλειος Ξανάκης, ο πρόεδρος της Ελληνοαμερικανικής Ένωσης και πρώην Γερούσιαστής Κρις Σπύρου, ο Αντιδήμαρχος του Δήμου Ιθώμης Ν. Βλάχος, η πρόεδρος του Δημοτικού Συμβουλίου Καναλιών Αλεξάνδρα Λάππα - Ευθυμίου, ο πρόεδρος του τοπικού Συμβουλίου Πύργου Μανώλης, ο Γραμματέας του ΠΑΣΟΚ Καρδίτσας Φώτης Σπύρου, και ο Πολιτευτής του ΔΗΚΚΙ Πολύζος. Μηνύματα συγχαρητηρίων και συμπαραστάσης έστειλαν οι Βουλευτές Ν.Δ. Θ. Αναγνωστόπουλος, Δ. Σιούφας, και ο πρώην Γενικός Γραμματέας του Υπουργείου Μεταφορών και Επικοινωνιών Ντίνος Ρόβλιας. Τους συγκεντρωμένους καλωσόρισε στο χωριό ο πρώην Δημοτικός Σύμβουλος και Πρόεδρος του Τοπικού Πολιτιστικού Συλλόγου του χωρι-

ού Λουκάς Μπρακατσούλας και η Πρόεδρος του Τοπικού Συμβουλίου Αλεξάνδρα Λάππα Ευθυμίου. Χαιρετισμό απήθυσαν ο Πρόεδρος του Συλλόγου Θεσσαλονίκης Τ. Δήμου, ο Πρόεδρος του Συλλόγου Καναλιωτών Βόλου Γιωτόπουλος Γ., ο οποίος ευχαρίστησε επανύμως τις κυρίες του χωριού που ετοίμασαν όλων των ειδών τις γευστικές και παραδοσιακές πίττες που απλόχερα πρόσφεραν στους συγκεντρωμένους. Τέλος ο Πρόεδρος του Συλλόγου της Αθήνας Αρχοντής Μαυράκης, ο οποίος αφού καλωσόρισε τους καλεσμένους ζήτησε από τους συγχωριανούς να βρίσκονται στο χωριό κάθε χρόνο σε ένα Πανκαναλιώτικο Αντάμωμα, συνεχίζοντας έτσι την προσπάθεια, με στόχο τη διατήρηση της τοπικής παράδοσης και της παραδοσιακής πίττας. Επίσης ζήτησε από όλους τους χωριανούς να λάβουν μέρος στο διαγωνισμό φωτογραφίας που θα γίνει τον Αύγουστο με θέμα «Φωτογραφίζοντας το χωριό Κανάλια Καρδίτσας του Δήμου Ιθώμης».

Το γλέντι κράτησε μέχρι πρωίας με τους ήχους του κλαρίνου αλλά και τη φωνή του τραγουδιστή Βασίλη Νταράλα που με το γνωστό ρεπερτόριο μας ξαναθύμισε παλιές και αξέχαστες επιτυχίες.

Τραγουδία του Τραπεζιού, της Κλεφτουριάς, της Στάνης αλλά και της Νοσταλγίας.

Τέλος, θέλουμε μέσα από τη στήλη της εφημερίδας να ευχαριστήσουμε το Σύλλογο του χωριού μας, που χωρίς τη βοήθεια του θα ήταν αδύνατο η εκδήλωση να είχε τόσο μεγάλη επιτυχία. ●

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

Λάβαμε και δημοσιεύουμε αυτούσιες τις παρακάτω επιστολές στη σελίδα 6, οι οποίες απαντάνε σε δημοσιεύματα του περασμένου φύλλου της εφημερίδας μας με αριθμό 82. Σε μια προσπάθεια διαφύλαξης της εφημερίδας μας, κατεσχίχην ως μέσου επικοινωνίας των απανταχού Καναλιωτών με σελίδες που ψυχαγωγούν, πλημμυρισμένες από αγάπη και σεβασμό στο χωριό μας και τους ανθρώπους που γέννησε, επιφυλασσομάστε για την εφαρμογή μέτρων αντιμετώπισης της πρακτικής προσωπικών αντιπαραθέσεων, που λόγω ακριβώς της έλλειψης της αμεσότητας της επικοινωνίας κατά κανόνα οδηγούν σε παρεξηγήσεις και περαιτέρω όξυνση των μεταξύ μας σχέσεων. Θέτοντας την παραπάνω αρχή, η εφημερίδα μας δεν πρόκειται να αποτελέσει ξανά βήμα ανταλλαγής προσωπικών προκλήσεων και μομφών αλλά θα συνεχίσει να μορφαίνει, χαρίζοντας σ' όλους ευχάριστες στιγμές όταν την ξεφυλλίζουν. Αυτά που μας ενώνουν είναι η χαρά, το γλέντι και η ευχάριστη ανάμνηση και αυτά επιδιώκει να προβάλλει η εφημερίδα μας.

Αυτά επιδιώκει και το Διοικητικό Συμβούλιο του Συλλόγου μας συνολικά να προσφέρει, όπως πλουσιοπάροχα το έχει κάνει ως τώρα.

Διαβάστε στην εφημερίδα μας

Σελ. 2

Καλοκαιρίασι του Σ.Γ.Π.

Σελ. 3

**Ο Ναός των δώδεκα
Αποστόλων του Πύργου Ιθώμης
του Γιώργου Γιωτόπουλου**

Σελ. 4

**Ο Απλίας μας έγινε 100 χρόνων
1903 - 2003 του Κ.Δ. Μαυρομμάτ**

Σελ. 5

**Παλιό Πασχαλινό Έθιμο
του Θ. Αποστόλου Κυρίτσα**

Σελ. 8

**Επικινδυνότητα και τοξικότητα
Γεωργικών Φαρμάκων
του Ευαγγ. Λ. Γιδαράκου**

ΤΑ ΚΑΝΑΛΙΑ ΣΤΗΝ ΕΠΙΚΑΙΡΟΤΗΤΑ

Συρεία η παρουσίαση του χωριού μας στα Μέσα Μαζικής Ενημέρωσης, με την ευκαιρία του 1ου Διαγωνισμού Φωτογραφίας Καναλιών - Ιθώμης.

«Καλονκαίριασι»

του Σ.Γ.Π.

Καλονκαίριασι και σαν έφκιαξε ο Σύλλογος άπί την Αθήνα, την Παιδική Χαρά, εκεί πίσω ξεμεροβραδιαζόμασταν.

Σβαρνίστρες, τραμπάλες, κρίκοι, μικρές και μεγάλες κούνιες, γύρος, μονόζυγα, σχοινιά, σκαλωσιές, μας είχαν για ώρες ατέλειωτες επάνω τους.

Πολλές από αυτές τις κατασκευές, τις βλέπαμε για πρώτη φορά, αρκετές όμως μας ήταν γνωστές γιατί τις αυτοσχεδιάζαμε μέχρι τώρα έξω στη φύση. Για να φκιάξουμε, ας πούμε, σβαρνίστρα, κατρούσαμαν όλοι μαζί σ' ένα μέρος πίσω άπί το παλιό το σχολείο, στην κατηφόρα, ως π'να γλιτοσίσει το χώμα, καθόμασταν μετά **τα κούρκουμα** κι πατούσαμε μια **γλίστρα** που μας πήγαινε βολίδα ως κάτω, στο τελείωμα της πλαγιάς. Στην καινούργια όμως, την σιδερένια τη σβαρνίστρα, ήταν δυσκολότερο το γλίστρημα γιατί είχε ένα σκαμπανέβασμα στη μέση και με τη φόρα που σβαρνιόμασταν, απογειωνόμασταν σ' εκείνο το σημείο και πεταγόμασταν έξω, πέφτοντας άτσαλα στο χώμα, καταματώνοντας χέρια και ποδάρια.

Για να κάνουμε μονόζυγο, χρησιμοποιούσαμε οριζόντια κλωνάρια δέντρων, όπου για να δείξεις ότι κάτι ξέρεις, έπρεπε απαραίτητως να κάνεις **ξικλείδουσι**(η). Τώρα τα σιδερένια μονόζυγα ήταν αρκετά ψηλά για το μπόι μας και βρήκαμε το μάστορα μας. Η Νίκους του Χαλάτση(η) μι τον Τάκη(η) τσι Αφταλία, ήταν πολύ καλοί στο τρανό το μονόζυγο κάνοντας ανακυβιστήσεις, κάμπεις, ισορροπίες και ένα κάρο άλλα ακροβατικά. Εμείς οι μικρότεροι βολευόμασταν στο μικρό το μονόζυγο και μια φορά που δοκίμασε η Τάκουσ του Μαυράκη(η), στο μεγάλο, τον βρήκαμε **σέκο καταή**.

Εγκαταλείψαμε και τις πρόχειρες κούνιες στα δέντρα και τώρα η συνειργιά ήταν για το ποιός θα κρούσει(ει) τα πουδάρια τ' απάν στα κλωνάρια άπί τα πεύκα, παίρνοντας φόρα στην τρανή την κούνια.

Εκεί που μάτωναν και **ξιπιτσουδιάζονταν** γόνατα και αγκώνες ήταν σα μπαίαν αγώνες.

- «Ιλάτι να τα **βάλουμι** ποιος θ' **αμπδισ**(ει) μακρύτιρα, άπί τη τρανή την κούνια!» φώναζε η Κώτσιους του Κατέρη(η) και τελικά πήγαινε σπίτι έχοντας τις περισσότερες άπί όλους **τσιούκις** στο κεφάλι του.

Στην Παιδική Χαρά είχαν κατασκευάσει τα μεγαλύτερα παιδιά και βάρη, ρίχοντας τσιμέντο μέσα σε γκαζτενεκέδια. Εδώ τα ποιά βαριά τα σήκωνε η Σόλους τσι Ήττα.

Στις κρικέλις πρωταγωνιστούσε η Χριστόδουλος που **αγωνιόνταν** ικεί ώρες ολόκληρες γιατί ήθελε να γίνει αξιωματικός στο στρατό.

Εμείς τα μικρά, το περισσότερο **κλουκούπιασμα** το παθαίναμε στο μεγάλο γύρο όπου μας έβγαίναν τα σκώπια.

Πάντως ως **π'να** τα πάρουμε τον αέρα όλα αυτά τα καινούργια παιχνίδια καρασκουτώθακαμαν κι τα περισσότερα χέρια και πουδάρια τότες τα στραμπούλεζαμαν!

Με το που αρχίναγαν οι **πάψεις**, ποιός μας έπιανε! Τέλος το σχολείο, τέλος τα βάσανα, κιας μας είχε φορτωμένους με καμιά δεκαριά **φλάκα** ασκήσεις και προβλήματα ο δάσκαλος, να πάμε τις λύσεις σα **ματανιούσαν** τα σχολεία. Ποιός **χόλιαζι** όμως;

- «Ίί **χα...**» λέγαμε αναμεταξύ μας, «...ου τότες, **ψ'χή βαθιά κι ζ'μί απού τσίπρα!**»

Πάντως όλο το καλοκαίρι, όπως και όλη τη χρονιά, είχαμε τα μάτια μας δεκατέσσερα μη κι **μπλάξουμι** δάσκαλο στο δρόμο μας. Άμα είχαμε αυτή την ατυχία, ή θα στρίβαμε στη γωνία να κρυφτούμε ή θα **εκουφτάμαν** πέρα να ξαφαντούμι, ειδάλως αυτός θα μας ξιρίζουνι τ' αφτιά, θα μας άστραφτι δυο **ανάπουτις** στις **αμπούκις** κι θα μας **έκουβι** μετά το **λάστιχο**, μιας και δεν υπήρχε περίπτωση να μη το έχουμε μαζί μας, καλοκαίρι καιρό!

Έφτασε στη μέση η **Αλουνάρς**, έπιασαν μεγάλες ζέστες και σε λίγες μέρες ένα σουρό παιδιά, πρόσκοποι και λυκόπουλα, θα πάειναν στη θάλασσα για διακοπές. Εκεί θα κάθονταν καμιά δεκαπενταριά μέρες κατασκήνωση στο Βόλο, στα Καλά

Νερά.

Πολλοί είχαν πάει κι **τα πέρσι**(ι), αλλά φέτος **μαζώχκαν** περισσότεροί γιατί ξιθάρριψαν μ' όσα διηγώνταν οι περσινοί. Τα πιο πολλά τα παιδιά δεν είχαν ματαδεί θάλασσα, μαθέ ντιπ **καταραχιάδις**, και όσο να 'ναι στην αρχή που διαδόθ' κι στο χωριό ότι θα πάνε με τον προσκοπισμό για μπάνια, αυτοί άπί δε πήγαν απού κουντά, ούλους πνιμένους θαρρούσαν πως θα τ'όφιρναν πίσω. Κατακάπως ησυχάσαμε σα μας είπαν ότι θα'πιρναν μαζί τους τριχιές για να τους **σκνιάζουν** πρώτα και μετά να τους **αμουλάν** να **μπλατσανίσουν** μέσα. Έτσι άματις έσκουζι καένας βουηήθηθαι! να μπορούν να τουν τραβήξουν **ταγλήγουρα** σια όξου, προυτού καταπχει ούλη(η) τη θάλασσα.

Έλα όμως που σα γύρισαν με το καλό, όλοι τους **σόικ**(οι) κι αβλαβείς κι αρχίνασαν να **κουκουτεύουντι** κι να **μουλουγάν** τα **γκιζέρια** πό'καναν κι πόσου θαύμα πέρασαν κι τι είδαν τα μάτια τους, όλα τα παιδιά μετά καρτερούσαν πως κι πως να 'ρθει η επόμενη χρονιά, να πάνε κι αυτά θάλασσα.

- «Αρά πού να ιδείτι ισείς **μασκαραλίκια** τώρα ιδώ, πίσου τουν ήλιου είστι... Αρά σας λέου κι φλάου σταυρό, ως κι ντιπ **ξιμπλέτσουτις** μ'όξου χύμα τα β'ζιά, **μπλατσάναγαν** δυο Γερμανίδες!!! Ούτις μαγιά, ούτι τίπουτας. Ιδώ γλέπιτι κανιά φουρά ως του **κλέτσι**(ι) κι λέτι **πόρι** τι είδαμαν! Τίπουτα ντιπ δεν είδαταν αρά **γκαβάδια!**» πινεύουνταν η Τάκουσ κι μας έκανι ινάτι(ι).

- «Πού να δείτι μίνια Γερμανίδα, είχι κάτις **ριτσουμένα** β'ζιά, σα γίδα **μαλτζεζα** ήταν, ιάάά, τέέέτχοια!!!» κ' έδειχνε χειρονομώντας η Γιώργουσ τσι Βαλασία.

- «Ιγώ είδα σι νιας μιριά Γερμαναράδις ντιπ **ξινέντις** σας λέου, μι τσι **ξιρές** όξου, να λιάζουντι... κ' είπα μια φουρά να τσι πλάκώσου στσι πέτρις, αλλά του μπάνιουσα.» συμπλήρωσε την κουβέντα η Λάκ'ς.

Μας **φλούμουσαν** στις ιστορίες, ώρες ολόκληρες, εκεί στα σκαλάκια άπί τη μιγάλη(η) τη βρύση(η), τι **έραναν**, τι έκαναν, πως τα πέρασαν, ψέματα - αλήθεια αυτοί ήξεραν.

Εμένα πάντως δε μ' άφηναν άπί το σπίτι να πάω με τον προσκοπισμό, όσο και να το 'θελα.

- «Δε μπανά βαρέεις τουν κώλους απού καταή, αυτό του **γιλέκ**(ι) δε σι γένιτι!» μι του ξέκουψι άπί την αρχή η μάνα μ'.

Κάθε χρονιά όμως είμασταν οικογενειακώς στη θάλασσα στο Βόλο, στη θεία τη Μαρία, τις καθημιμένες στον Άναυρο και τα Σαββατοκύριακα μας πήγαινε ο θείος Γιώργος ο Μπαλιώτας, στις Αλυκές για καλύτερα. Για να πάμε όμως στο Βόλο, μας φόρτωνε στου γουμάρι(ι), το καλό, ο πατέρας κι ως π'να κατέβουμε στουν Κόμπιλου, μας διάταζε η μάνα, να μη βγάζουμε το σωσίβιο κι να μη κάνουμε βουτιές. Όσο καρτερούσαμε το τραίνο στου **καζέλου** δεν έπαβι τις διάτες, αλλά μετά την **έπιανι** του ξύλινου του τραίνου, **τιντώνουνταν ζαβλακουμέν**(η) στη μιριά τ'ς κι στου **Ντιμιρλή** συνέρχονταν κάπως γιατί εκεί κατεβαίναμε και μπαίναμε στο **τουμουτρίς**. Στο σταθμό, στο Βόλο ανεβαίναμε σε μία άμαξα, άπί τις πολλές που καρτερούσαν στη σειρά και τάκα - τούκα το άλογο, μας πήγαινε στ σπίτι.

Μύρλιζα κι μεξόκλιγα ιγώ, **μπάκι** μ' αφήσει με τον προσκοπισμό, αλλά μπάά αυτή, αγύριστου κιφάλ(ι), δεν έκανι πίσου μι τίπουτα.

- «Ατήρα καλά...» μ' έλεγε, «...Άτι κάσι στ'αβγά σ', γιατί δε θα ματαδείς ξικαλουκιριό στου Βόλου... άι, του πουλύ του κυριλέρησιν του βαριώτι κι η Θιός!»

Τι να'κανα κι γω, του πήρα απόφαση κι κάθουμαν στη Βρύση(η) κι άκουα τα κατορθώματα όσων πήγαν...

- «Ιγώ να ιδείτι νια **κασκαρίκα** από'παθα, δε μπουρώ ακόμα να του χουνέψω...» μουλουγούσι η Τάκουσ. «...Ικει άπίλέτι που μπήκα μέσα για **πλέεις** κ' ήμαν μι του νιρό ωε τουν αφαλό, μ'έπιαισι ένα **αγράπουμα** στην κ'λιά κι μ'ήρθι ν'απουπατώσου.

Παίρνοντας φόρα στην τρανή την κούνια

Κάνοντας νια δουκιμή για να δω μπάκι ξιαλαφρώσου αμουλάου έναν **σβίγγου** κι γλέπου, φράάάπ ν'ανιβαίν(ει) απάν μία φουσκάλα, μέσα άπί του νιρό. Ξιαμουλάου άλλουν έναν, ιάτην κι άλλ(η) μπουρμπουλήθρα σιαπάν. Αντίς όμως να ξιαλαφρώσου χειρουτέριψαν τα πράματα. Βαριώμαν όμως να βγώ να πάου στουν **απόπατου** γιατί ήταν πέρα μακριά, κιάμα πάλι έβγινα όξου να **ξικαπιλώσου** ικεί κουντά, πίσου απού κανιά ιλιά, στα σίγουρα θα **έζιχνι** η τόπουσ... Τήραξα να δω τι κόσμου είχι. Ιλιάζουναταν ένα σουρό στουν άμμου, καναδυό ξιμπλιτσώνουνταν να μπουν μέσα κι δώθι κείθι άπί τη μένα μπλατσανούσαν κανιά δικαριά. Ε, λιέου θα κατιβάσου του βρακί κι θα τ'αμουλίσου ουδιδώ μέσα, να τα φαν' τα ψάρια να χουρτάσουν κιόλας, Σάματις αυτοί που κουλιμπάν τώρα τρούρα μ', ξέρου γω τι φκιάνουν απού κάτ' άπί του νιρό;

Έτσι(ι) άπίλέτι, τ'αμόλσα ουδικει κ' **έκανα του νοικουκέρ**(η). Δε **νουγούσα** τι θα πάθινα η κακουμοίρ'ς κι σφύρζα τη Μαντουβάλα. Άάά είπα κι του φαριστήθκα **νια χαρούλα**, **το'βαλα του νιρό στ'αυλάκ**(ι)! Σφίχκα λίγο ακόμα κι πήγα να μπλατσανίσου παραπέρα, στα **λαγάρια** τα νιρά, να βγάλλου κι τα τιλιφταία, να ξιαλαφρώσου ντιπ. Έτσι ιά όμως που γύρσα του κιφάλι μ' σια πίσου, τι να δώ!!! Ούλις οι **κουράδις** που έβγαλα ήταν απάν - απάν στουν αφρό, ικεί δίπλα μ'. Καταντρουπιάσκα. Πατάου ταγλήγουρα καναδυό απλουτέρις για να φύβγου παραπέρα, αλλά αυτές οι καριόλις μι πήραν απού πίσου, στου κουντό, σα να τ'είχα διμένις μι **σιντζίμ**(ι). Ού! λιέου τι στα κουμμάτια μι γνουρίζουνι κ'έρχουντι απού κουντά μ'σα σκ'λια! Αρχίνασα να τσι φσάου μιτά, φου - φου - φου!!! μπάκι **σπαρνίσουν** παρακεί... Φσούσα, ξιφσούσα ως που μι πόνισαν οι αμπούκις, δίχους όμως απουτέλισημα. Παραμιρνούσαν λίγο, αλλά μόλις κίναγα ιγώ σιαπέρα, πάλι στου κουντό μι έπιρναν αυτές! Άι **σιχτίρ**, μιλιλία που τσάκουσα, τι να σας πω;

Η κόσμους **γύρουθι** σα να κατάλαβι κάτ(ι) μι φάνκι, γιατί **πατάρσαν** ούλ(οι) σιαπέρα κι δεν **έζγουνι** καένας κατί 'μένα. Ωρι ανίλα πό'παθα. Δεν ήξιρα τι στα κουμμάτια να κάνου...»

Εμείς, ένα κάρου παιδιά, μαζώχκαμαν τρούρα άπί τον Τάκο και ακούγαμε με ανοιχτό το στόμα.

- «Κι τι έφκιαξις αρά μιτά;» ρώτησε όλο αγωνία η

Βύρους.

- «Ισύ τι λες; **Κουλώνουν τ'αλάνια**; Ιά τι έκανα... Πάάάτ - πούτ - πάάάτ, τσι πλάκώνου μι τα χέρια στσι **παταριές**, τσι άλλαξα τουν αδόξαστου. Ιά, έτσι ιά...!» και για να το κάνει οι αληθοφανές η Τάκουσ, **ξιβέρκιασι** του Στιλάκου που ήταν ο μικρότερος από το ακροατήριο και τυχαία βρέθηκε πιο κοντά του.

- «...Άπ' τσι πουλλές άπί λέτι τσι παταριές που τσι **φούσκουσα**, κόπκαν **αγκαμπέτ**(ι) κουμματάκια, αλλά πάλι οι **ρουφκιάνις** δε βούλιαζαν στουν πάτου.

Πατάρουσαν τα δάχλα μ' κουπανώνοντας μέσ' στα νιρά κι μπλατσανώνοντας μέσ' στσι ασχασιές κι τσι **φουσκαλιθρις**. Ικει σμα ήταν κ'ένα Γερμανόπλου, ένας **προυκοίλας** αλλά **τσιουπουτός** ξανθουψίρας ήταν, ούλου **πρέκνα** στα μούτρα. Τουν έκουψα ντιπ για **χαμχούκα** γιατί τουν είδα λίγου **γκάιδου**, αφού αλλού τηρούσι κι αλλού έγλιπι η χαζουπρικνιάρ'ς. Έτσι σκέφκα να τα φουρτώσου ούλα απαναθέ τ', ότι τάχα αυτός η **χαφταγγούρας** τα'κα-νι. Σα μ'είδι όμως αυτός η διάουλους που τουν έδειχνα μι του δάχλου μ' κι τουν έλιγα, τι έκανις δωρα, τι έκανις, αρχίνασι να φουνάζ(ει) **αλλαμπουρνέζικα** κι να δείχν(ει) μία τα **κόπρια**, μία ιμένα!...

Άρι **κουλουκθουβούλουμα** κι σι **πατήσου** μία, τουν αγρίψα, αλλά που να του βουλώσει(ει) αυτός, του χαβά τ'. Κάνου τότες κι γω σια όξου, **λάου** - **λάου** στην αρχινή, **αραβάν**(ι) μιτά κι **μη τουν είδα-τι τουν Παναή!** **Λάκσα** κα τα χουράφια κι τουν **έβγαλα του σβέρκου μ', ξικαζανιάζοντας** νια χαρά μι την ησυχία μ', στουν ίσκιου, μέσα στσι ιλιές, χαζεύοντας μι τουν **κουκουρένζου** που έφκιαξα. Απού τότες όμως που έμαθα ότι βγαίνουν στουν αφρό κι σι παίρουν στου κουντό, δε τα ξαναμόλσα μέσ' στη θάλασσα. **Η παθείς κι μαθείς!**

- «Ιγώ ρα ούλου μέσ' στου νιρό κατρούσα κι καένας δε μι πήρι χαμπάρ(ι)!» κουκουρέφκι η Βασίλ'ς.

- «Άρα **κατρουιάρ**(η)! Μάθε γι αυτό ήταν ούλου-ένα ζιστό του νιρό σα μπλατσανούσα σμά σ', ινώ παραπέρα ήταν **μπανόζ**(ι);» νιβρίασι στα σσβαρά - στα ασεία η Τάκουσ, ενώ συγχρόνως τον **μπουμπουνάει** μία **ξιγυρισμέν**(η) παταριά στο σβέρκο, **καταβουλιάζουντάς** τουν σε όλη την παρέα.

(Συνεχίζεται στην διπλανή σελίδα...)

(Συνεχίζεται από την διπλανή σελίδα...)

- «Ιέρα, τι βαρείς;» παραπουνέθκι η Βασίλ'ς.

Σσουύτς, ανάάασα...» τον άψιουσι η Τάκουσ αγριοκοιτώντας τον, «...άσι που νια φουρά που ήρθα σμα σ', γιόμοσι του κουρμί μ' **δρουτσούλις** κι δεν ήξερα γιατί... Ξέρ'ς πόσις φάπις σι χρουστάου;»

Η καψουΒασίλ'ς προσπάθησε να δικαιολογηθεί.

- «Ιέρα είδα ένα Γερμανόπλου στην αρχή πό' βγαλι την **τσουτσούλα** τ' κ'έκανι καμάρα στην άκρια, στα κύματα. Ααχά, έστια το'χουμι είπα κι γωμίτα, να'ρχουντι δηλαδής αυτοί οι πουνηροί να μας κατράν τη θάλασσα κι μένα να σκάσ(ει) η φούσκα μ'; Λες κι μεις δεν έχουμι **μασούρ(ι)**, να του βγάλουμι να κατρίσουμι;...»

- «Ίί α, βαστάτι να δείτι τι έπαθα 'γω...» πήρε το λόγο η Λάκ'ς, «...ικείς άπ' **γκιζιγνούσσαν** χαζεύουντας, γλέπουμι ένα μινγάλου μαγαζί, τι να σας πω πόσου! ...!ά μια **ταινιζούλα** είναι η Κουσταβάρας μπρουστά τ'! Όσου είναι η πλατεία ιδώ, τρανό ήταν. Μπήκαμαν μέσα. Ικέι δε σι **αράδιαζι** καένας κι ίπιρνις μαναχός όσις ήθιλις χουρίς να ρουτάς ντιπ. Τηράμι μεις σιαδώ, τηράμι σιακέι, άρπαζαν ούλ(οι) μαναχοί τ'ς, ότ(ι) τσι κάπνιζι κι τ'απιτούσαν στα καλάθια... Αρά ντιπ **αμαλαιά**, σας λιέου! Ούι, **θάμαξάμαν** μεις, τ'νι δω ρα; **Αμαζώξουμι** κι μεις τίπουτις... Φρατς - φρουτς, γιουμώνουμι δυο καλάθια ως απάν **βίγκα**. Άμ τι μι σταυρουμένα χέρια θα καθούμασαν;

- Μάκι πληρώνουν αά;... Ρώτσα ιγώ για καλό κι για κακό του Γιώργου... Α πε καέναν π'να ξιέρ(ει).

- Άρα **γκαβάνα** δε γλεπ'ς άπ' παίρνουν έτσις; μ'

είπι αυτός η **φλουέρας** μι σιγουριά, σα να τά'ξιρι ούλα η **χαζουβιόλ'ς**.

- Άι **σών(ει)**, τουν **ανάγκαζα** ιγώ, αλλά πού αυτός!

- Ωρι ιδώια έχουν κι παγουτά, ικατό σχέδια! Τι **λουιά** να πάρου; Φώναξι ινώ ψαχούλιβι.

Ικτός άπ' τα Ξυλάκια τα γνουστά, είχαν κι κάτις άλλα σχέδια, σουφλιρά όπουσ τα χουνάκια άπ' μας βάν(ει) η Τίγκας, αλλά πουλι τρανίτρα. Πύραυλου τα λέν'. Βουτάει ένα τέτοιου η Γιώργου, αλλά ιπειδής τα καλάθια ήταν **τίγκα** ως απάν, το'χουσι στην τσέπα άπ' του παντιλουνάκ'τ';. Ίσια μι δω άπ'λέτι, ούλα καλάά! Σα ζιγουσάμαν όμουσ κα την πόρτα να βγούμι, γλέπουμι **κανταρέλα** τουν κόσμου.

- Ούι, λέει η Γιώργου, τι στα κουμάτια καρτιράν στην αράδα; Σα να πληρώνουν μι φαίνιτι, Λάκ(η)!

- Άμα σι φαίνιτι σκιπάς! Τώρα **σ'ήρθαν τα γίδα**; Τουν κουροίδιφα ιγώ.

Πήγαμαν **παραμινώντας** να βγούμι σια όξου, αλλά φράάάπ στην πόρτα, μας σταμάτσι ένας άντρας.

- Ιτούτα μαναχά πήραμαν, τουν λέμι.

- Δεν πληρώσατε, μας λέει αυτός τ' **αφιουμένα**.

Χαντακώθαμαν μεις. Τα μαλλιουκέφαλα μας έβγαλι λουγαριασμό. Τουν **γκουρλουμάτσια** ιγώ του Γιώργου κι τουν **σιούγκρια** μι τουν αγκώνα.

- Άρα **μπσκάρα**, τουν λέου νιβριασμένους, **όντας** σ'είπα όσις πληρώνουν **ντούκου**, κουροίδιβις, καλά **ψιλιάσκα** ιγώ.

- Άσι τώρα τα **σούπα - μούπα** κι τήρα να ξιμπλέξουμι, μι λέει η Γιώργους έτοιμους να πατήσ(ει) τα κλάματα.

- Νόμασαν είναι ντζιάπα θείου,... αλήθεια λέμι,...

πάρτιπα πίσου, δεν τα θέλουμι... Αρχίναμαν τα παρακάλια κια οι δυο μαζί.

Σάματις είχαμαν κι κάνα φράγκου απαναθέ μας; Ξόδιβάναν **αβέρτα** στην αρχινή. Τετχ(οι) **χαραμ'πτζήδης** απού'μασαν πού να **φτουρίσου** παράδης, παν ούλις φούτς(ι) άπ' τσι πρώτις κιάλας μέρις που τσι πέρασάμαν **κουβαρδάρκα** κι μπάς που **φαλίρσαμαν** είπαμαν να τη βγάλουμι **μπέχου**, δίχους δικάρα τσακ'στη στην τσέπ(η). Τιλικά άπ'λέτι μας τα πήραν πίσου ούλα τα πράματα κι πάλι καλά που πίστιψαν στσι κλάψις μας κι είπαν μη μας Ξαναπιάσουν να κλέβουμι γιατί θα μας πααίνουν διμένους στην αστυνομία. Δίκιου είχαν, αφού τα καλουκαίρια μαζώνουνταν ικέι η **σάρα κι η μάρα** κι πάεινι του κλέψιμου σύγνιφου. Σαν άκ'σι όμουσ αστυνομία η Γιώργους σκιάχι. Πέντι - πέντι τουν πήγι.

Τότις θυμήθκι ότι είχι **τσιπουμένουν** κ'έναν πύραυλου! Χών(ει) ουπιτότις του χέρι τ' στην τσέπα, να τουν παραδώσ(ει) κι αυτόν. Τουν γλέπου τότις ιγώ ν'αλλάζ(ει) η καψιρός δεκαπέντι χρώματα, άσπρους, κίτρινους... κι στσι τέλους απόμι κατακόκκινους, παπαρούνα. Όπουσ έβαλι του χέρι τ' στην τσέπη τ', δε του Ξανάβγαλι, σα να μαγγώθκι μέσα! Τι να'γινι, άπ'λέτι;

Η πύραυλους είχι Ξιπαγώσ(ει), έλιουσι κι **μπλιούργια**ς η τσέπα κρέμα! Μόλις έχουσι η Γιώργους του χέρι τ' μέσα, **καταπασαλείφι** ουλόκληρου κι δεν το'βγαζιμίτα να μη προυδουθεί!

Ιφτυχώς η άντρας άπ' του μαγαζί, τηρούσι ιμένα που βάσστα τα καλάθια. Πάλι καλά που **φλάχ'κα** κ'έκανα του Γερμανό κι δεν Ξικαρδίστικα στσι γέλι-

ου γιατί δεν **το'βαλα κι μπέλιου στσι κιφάλι μ'**, που μας έπιασαν. Σάματις να πεις το'κανα Ξιπίτηδης, αφού σας είπα, ρώτσα επιτούτου κι μ'είπι η Γιώργου, πάρι ντζιάπα.

Τέλουσ πάντουν κάπουτις Ξιμπερδιψάμαν κι βγήκαμαν όξου. Ικέι όμουσ ήταν μαζουμένα πουλλά πιδιά μι τσι ουμαδάρχις που τα μάλουναν ιατί τσέπουσαν κι αυτά άπ' τα μαγαζιά πράματα. Ιμεις εκανάμαν τουν ψόφιου κουριό κι δεν ανασανάμαν σι καέναν τι έπαθάμαν. Μας έβαλαν ουπιτότις στσι γραμμή κι μπρος μαρς, μι βήμα κι μι **ντρικουμένου** του κουρμί, εν - δυο, εν - δυο, τράβ'ξαμαν κα την κατασκήνωσ(η).

Η Γιώργους ήταν στσι γραμμή, νια σειρά μπρουστά άπ' τη μένα. Τουν έγλιπα που καπ - καπ έχουσι του χέρι τ' στην τσέπη τ', τηρούσι τρούρα μη κι του προυσέχ(ει) καένας, το'βγαλι ταγλήγουρα κι το'χουνι στσι στόμα τ', γλύφουντας στα κρυφτά τα δάχλα τ'. Δεν **ασχένουνταν** ντιπ η παλαβός. Ως π'να φτάσουμι στσι σκηνές χώνουντας κι γλείφουντας τουν **μπίτσι** τουν πύραυλου, **δίχους να τουν πάρ(ει) καένας πρέφα**.

- Άρι κουφάλα του **ζάπουσις** του παγουτό κι μένα ούτις για **καλουσκέργιου** νια τρίμα δε μ' έδουκις! τουν λέου μιτά, μέσα στην τέντα. Τότις κατάλαβι αυτός ότι τουν κατάλαβα ιγώ κι πήγι να δικιουλουγηθεί:

- Άσι ρα, **Ξιπαίασαν** τα **λαγαρά** μ' ως π'να του μπιτίσου! μ'είπι χασκουγιλώντας κι έλαμπι ουλόκληρους, λέτι κ'έκανι του μιγαλίτιρου κατόρθουμα στσι κόσμου!!!»

(Συνεχίζεται...)**Βιβλιοκριτική Τιμολέοντος Βλάχου****“Ο Ναός των Δώδεκα Αποστόλων του Πύργου Ιθώμης”**

Συμβολή στη Βυζαντινή αιογραφία του 19ου αιώνα. Θεσσαλονίκη 2002.

του **Γεώργιου Γιωτόπουλου**

Μακρόχρονη παράδοση συνέδεσε το χωριό μας με τον Ναό των Δώδεκα Αποστόλων του Πύργου Ιθώμης, ένα πολύ ενδιαφέρον κτίσμα του 1845.

Ιδιαίτερα οι παλαιότερες γενιές των Καναλιωτών, όταν όλα τα χωριά έσφουζαν από ζωή, με νοσταλγία θυμούνται τα παιδικά τους χρόνια, όταν στσι 30 Ιουνίου, στσι μνήμη της σύναξης των Δώδεκα Αποστόλων, πεζοί κι καβαλαρία παίρναμε το δρόμο για το πανηγύρι στον Πύργο.

Εκεί στα πελώρια κι εντυπωσιακά για το πάχος του κορμού τους πλατάνια, στην όμορφη κοιλάδα με τις βρύσες κι το άφθονο νερό κι το ποτήρι να κελαρύζει με τα νερά του, όταν έβγαينه ιδιαίτερα από το μύλο του Ανδρέα, αφού εκκλησιαζόμασαν στον Ιερό Ναό, στσι συνέχεια, μετά την απόλυση, με τις σφυρίχτρες κι τις φλογέρες τα μικρά παιδιά τρώγαμε οι ευπορότεροι ψιτό, που αγοράζαμε εκεί κι οι φτωχότεροι όπι έφερναν από το σπίτι τους, για να ακολουθήσει στσι συνέχεια κι πάλι η μακρόσυρτη πομπή της επιστροφής, άλλοι αναβιόνοντας στσι Έλληνας το Κάστρο κι την Τσάμπραϊνα κι άλλοι από την ανηφόρα με το κοκκινόχωμα κι την πηγή στσι Καλαμάκι.

Αυτή τη νοσταλγική ανάμνηση ήρθε να μας τη θυμίσει ο κ. Τιμολέων Νικ. Βλάχος, τέκνο του Πύργου Ιθώμης, Θεολόγος κι Φιλολόγος, τώες Λυκειαρχής με την εργασία του: “Ο ναός των Δώδεκα Αποστόλων του Πύργου Ιθώμης, Συμβολή στσι βυζαντινή αιογραφία του 19ου αιώνα, Θεσσαλονίκη, 2002”.

Ο κ. Βλάχος ασχολείται από παλιά με την ιστορία του Πύργου Ιθώμης. Το 1971 εξέδωσε το πρώτο του βιβλίό “Ιθώμη κι Θεσσαλία”, μια ιστοριοδιφική μελέτη.

Εκμεταλλευόμενος τη διπλή του ιδιότητα, του Θεολόγου κι Φιλολόγου, αλλά κι την ιδιαίτερη ενασχόληση του κι τη σπουδή του με τον ιστορικό κλάδο της Θεολογικής Σχολής ως μεταπτυχιακός σπουδαστής έδωσε μια υποδειγματική εργασία, πρωτότυπη ως προς το περιεχόμενο, τουλάχιστον για την περιοχή μας, κι μεθοδική ως προς τη σύνθεσή της.

Ξεκίνησε, όπωσ ο ίδιος τονίζει στσι πρόλογο του, από την ανάγκη να προλάβει να περισώσει, έστω κι με τη γραφίδα κι τη φωτογραφία, τον πλουσιότατο κι ενδιαφέροντα εικονογραφικό πλούτο του ναού από την εξαφάνιση των παλαιών

εικόνων κι την αντικατάσταση τους από μεταξοτυπίες.

Δεν αρκέστηκε όμως μόνο στσι εικόνες. Δίνει από την αρχή την θέση του Ναού στσι φυσικό περιβάλλον, τα ιστορικά στοιχεία της ίδρυσης του, εξωτερική κι εσωτερική περιγραφή, την αρχιτεκτονική του, τσι αιογραφίες, το Ξυλόγλυπτο τέμπλο, μεγάλης καλλιτεχνικής αξίας, τον άμβωνα, τον επισκοπικό θρόνο, το προσκυνητάρι, λαμπρά δείγματα Ξυλογλυπτικής επίσης, καθώς κι τα άλλα ιερά σκεύη με πλήρη καλλιτεχνική κι ερμηνευτική ως προς τον συμβολισμό κι το νόημα τους ανάλυση κι με την παράλληλη συνοδεία έγχρωμων φωτογραφιών.

Στσι συνέχεια παρουσιάζει κι αναλύει το περιεχόμενο των φορητών εικόνων, συνδυάζοντας κι εδώ την θρησκευτική κι δογματική τους σημασία με τη λεπτομερή καλλιτεχνική τους περιγραφή.

Σ' ένα δεύτερο μέρος δίνει μια συνοπτική ιστορία των νεότερων χρόνων του χωριού με επίκεντρο τον Ναό των Αγίων Αποστόλων, η οποία συνειρμικά περισσότερο συνδέεται με το κύριο θέμα της μελέτης του. Κατά τη γνώμη μας, θα μπορούσε να απουσιάζει κι να αποτελέσει το αντικείμενο μιας άλλης ανεξάρτητης μελέτης. Ακολουθεί, ο πρόλογος, η βιβλιογραφία, το ευρετήριο όρων κι ονομάτων, το ευρετήριο εικόνων κι σύντομη περίληψη στα αγγλικά κι τα γερμανικά.

Πρόκειται για μια εργασία, που προσφέρει στσι αναγνώστη μια πλήρη, μεθοδική, επιστημονική Ξεναγήση, με ύφος ρέον κι απλό, χωρίς όμως αυτό να μειώνει το επιστημονικό κύρος του βιβλίου. Ιδιαίτερα βοηθάει τον αναγνώστη η πλούσια εικονογράφηση, όταν μάλιστα η εικόνα παρατίθεται στσι ίδιο χώρο, όπου γίνεται η διαπραγμάτευση του θέματος.

Γενικά πρόκειται για μια αξιόλογη εργασία.

Με το βιβλίό στσι χέρια του ο επισκέπτης του Ναού, αλλά κι ο απλός αναγνώστης έχει την ευκαιρία να θαυμάσει τον εξαιρετικό αυτό Ναό κι στσι τέχνη, εικαστική κι Ξυλογλυπτική, κι στσι πλήθος των παραστάσεων των εικόνων με το συμβολισμό τους κι το δογματικό κι ηθικό περιεχόμενο τους. Αποτελεί τέλος κι ένα καλό πρότυπο για μια ανάλογη μελέτη από μέρους μας για τα δικά μας Ξικλήσια κι τους δύο ενοριακούς Ναούς.

Μία αξέχαστη εκδρομή του σχολείου μας

Με τη δωρεά των 300 Ευρώ της κ. Λάσδα Όλγας, τα παιδιά του Δημ. Σχολείου Καναλιών στσι 30 Μαΐου του 2003 ημέρα Παρασκευή συνοδευόμενα από τους γονείς τους πραγματοποιήσαν μια ημερήσια Εκπ/κή εκδρομή στσι γύρο της λίμνης Ν. Πλαστήρα.

Ξεκινήσαμε από το χωριό στσι 08:00 η ώρα το πρωί με ένα άνετο διώροφο λεωφορείο του ΚΤΕΛ με προορισμό το μοναστήρι Κορώνας.

Όταν φτάσαμε εκεί, πήγαμε όλοι παιδιά κι γονείς στσι Ιερό Ναό του μοναστηριού να προσευχηθούμε.

Μετά από το πίσω μέρος του μοναστηριού απολαύσαμε το τοπίό της περιοχής κι τον κάμπο της Καρδίτσας.

Η δεύτερη στάση της εκδρομής ήταν στσι πλάζ Λαμπερού. Εκεί καθίσαμε λίγη ώρα για καφέ, αναψυκτικό ή παγωτό. Είδαμε το νερό της λίμνης να βρίσκεται στσι ψηλότερο σημείο των τελευταίων χρόνων κι να καλύπτει αρκετό χώρο του μαγαζιού.

Μετά αφού περάσαμε από τα χωριά όπωσ το Λαμπερό, την Καστανιά κι τη Μούχα φθάσαμε στσι φράγμα της λίμνης Ν. Πλαστήρα.

Μπορεί το φράγμα να είναι κοντά άπ' το χωριό, αλλά λίγα παιδιά είχαν την δυνατότητα να το επισκεφθούν με τους γονείς τους.

Γ' αυτό το τεράστιο αυτό έργο προκάλεσε στσι παιδιά έκπληξη, θαυμασμό αλλά κι φόβο συγχρόνως.

Κατεβήκαμε από το λεωφορείό το είδαμε από κοντά, βγάλαμε αναμνηστικές φωτογραφίες κι το διασχίσαμε με τα πόδια. Επίσης μιλήσαμε γιατί έγινε, πωσ έγινε, ποίος το έφτιαξε κι ποίους είναι οι ωφέλειες της περιοχής μας από το τεράστιο αυτό έργο.

Για μεσημέρι (φαγητό κι Ξεκούραση) καθίσαμε πιο πέρα άπ' το φράγμα μέσα σε μια ποταμιά στσι πεστροφείο Μίσσα.

Κι πάλι όμως εκεί μας περίμεναν άλλες εκπλήξεις.

Υπήρχαν τεράστιες δεξαμενές γεμάτες νερό από το ποτάμι κι μέσα να βρίσκονται χιλιάδες πέστροφες διαφόρων μεγεθών μέχρι να έρθει η ώρα να πουληθούν στσι αγορά. Εκεί στσι κιάσκια

της ταβέρνας φάγαμε όλοι μαζί κι μετά Ξεκουρασθήκαμε για λίγο.

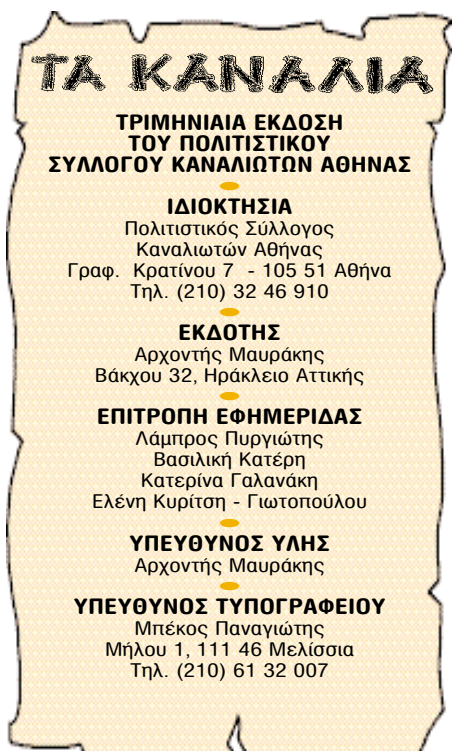
Η επόμενη στάση μας ήταν στσι Νεοχώρι.

Εκεί για αρκετή ώρα θαυμάζαμε τσι ομορφιές της λίμνης κι δεν έκανε διάθεση να φύγουμε άπ' το μαγευτικό αυτό τοπίο.

Πέρασαν όμως τόσο γρήγορα οι ευχάριστες ώρες της εκδρομής κι ήρθε η ώρα της επιστροφής με βαριά την καρδιά μας.

Οι θαυμάσιες, οι απεριγραπτες κι αξέχαστες αυτές εικόνες της εκδρομής θα μείνουν για πάντα χαραγμένες στσι μνήμη μας. Ευχαριστούμε κι πάλι όλοι μας την Κυρία Λάσδα Όλγα για την ευγενική αυτή δωρεά δείχνοντας έμπρακτα κι πάλι την αγάπη της κι το ενδιαφέρον της για τα παιδιά του χωριού.

Οι δάσκαλοι κι τα παιδιά του Δημ. Σχολείου Καναλιών

Ο Αηλίας μας έγινε 100 χρονών 1903 - 2003

του Κ.Δ.Μ.

Μια μεγάλη και σπουδαία επέτειο γιορτάζουν τα Κανάλια και όλοι οι Καναλιώτες κατά τη φετινή χρονιά. Μια επέτειο που είναι συνδεδεμένη με χίλιες δυο ιστορίες, θρησκευτικές αναμνήσεις και χριστιανικές τελετουργίες. Ο Αϊ Λιας μας εφέτος συμπλήρωσε τα 100 χρόνια του! Ο Αϊ Λιας μας ξεπέρασε σε ηλικία όλους πια τους Καναλιώτες. Του αξίζει λοιπόν όχι ένα, αλλά πολλά αφιερώματα, χωρίς ωστόσο να μπορέσουμε να εξαντλήσουμε την 100χρονη πορεία της ζωής του.

Ας είναι λοιπόν, τούτο το αφιέρωμα ένα ελάχιστο δείγμα του σεβασμού μας και της αγάπης μας προς τον Αϊ Λια, καθώς και της λαχτάρας μας ακόμη να βρεθούμε κάποιες ώρες κοντά του, να ψηλαφίσουμε για άλλη μια φορά το μεγαλείο του και ν' απολαύσουμε την ομορφιά του.

Ας δούμε σήμερα μόνο τι γράφει ο **Ιωάννης Κολοβός** στο βιβλίο «Κανάλια Καρδίτσας» του Συλλόγου των εν Βόλω Καναλιωτών Καρδίτσας, που εκδόθηκε το 1976, στις σελ. 236 και 256 και ίσως αυτά τα λίγα λόγια ξυπνήσουν παλιές ξεχασμένες αναμνήσεις σε πολλούς αναγνώστες, οι οποίοι θα θελήσουν να τις καταθέσουν με το δικό τους μοναδικό τρόπο, για να τις απολαύσουμε όλοι μαζί οι Καναλιώτες.

ΠΡΟΦΗΤΗΣ ΗΛΙΑΣ (ΑΪ ΛΙΑΣ)

«...Εις του χωριού την κορυφήν είν' ο προφήτ' Ηλίας του νέον εξωκλήσιον το πλήρες γοητείας. Εκείθεν φαίνεται σχεδόν όλη η Θεσσαλία, λόφοι, βουνά και ποταμοί και πόλεις και χωριά...» (Γ. Σωτήρης)

«Του Αϊ Λια το κυπαρίσσι πώς φαντάζει από μακριά και ολόγυρα πολλά δένδρα άνηθ φουντωτά.» (Λ.Δ. Παπαγεωργίου)

(Σημ.: Του Αϊ Λια το κυπαρίσσι ήταν πραγματικά πολύ μεγάλο κατά τις 10ετίες του 40' και του 50' και εύκολα φαινόταν από τις μακρινές περιοχές. Αργότερα όμως μεγάλωσαν και τα άλλα κυπαρίσσια που ήταν φυτεμένα τριγύρω και έτσι σήμερα έχασε την αίγλη της μεγαλοπρέπειας του. Σήμερα η πρόσοψη αυτή του Αϊ Λια είναι πλημμυρισμένη από πολλά και πανύψηλα κυπαρίσσια που αποτελούν ένα μικρό δάσος, ρίχνοντας τον ίσκιο τους στις κοκκινωπές πέτρες του πλακοστρωμένου προαυλίου).

Είναι ομολογουμένως εξαιρετικά μαγευτική η τοποθεσία με τη θαυμάσια θέα. Από το ύψος των 396 μέτρων το μάτι αχόρταγα απλώνεται για ν' αγκαλιάσει τον κάμπο της Δυτικής Θεσσαλίας, ως την Όρθρυ, το Πήλιο, τον Κίσαβο, τον Όλυμπο, τα Χάσια, τον Κόζιακα, τις κορυφές της Πίνδου και θα ξεκουραστεί από την άπειρη ομορφιά.

Γι' αυτή την ωραιότητα και δροσερή πάντα κορυφή, με το γοητευτικό εκκλησιάκι και με το τιμεντοστρωμένο δρομάκι μιλάει στη συνέχεια και ο **Γ. Σωτήρης**

«... Πλην τούτο δεν ευτύχησα διά να το γνωρίσω.

Ούδε να εκκλησιασθώ, ούδε να προσκυνήσω. Όταν εγώ ήμην εκεί (1876 - 1881) δεν είχαν αυτό κτιστεί,

Αλλ' όμως εις την θέσιν του έχω περιπατήσει.»

(Σημ.: Το τιμεντοστρωμένο δρομάκι, που αναφέρεται πιο πάνω, σήμερα είναι πλακοστρωμένο με ωραίες χρωματιστές πλάκες Αργιθέας. Και όχι μόνο αυτό, αλλά και ολόκληρος ο χώρος που βρίσκεται πριμετρικά της

εκκλησίας είναι καλλιτεχνικά και παραδοσιακά, θα λέγαμε, πλακοστρωμένος, χάρη στις ενέργειες των επιτροπών και προ πάντος του σεβάσμιου γέροντα **παπα - Θωμά Βούζα**, με τις πλούσιες συνδρομές πάντα των απανταχού Καναλιωτών).

Στη θέση αυτή λένε πως υπήρχε εικόνισμα, αλλά η ονομασία Αϊ Λιας είναι πολύ παλιότερη. Η απόφαση για να κτισθεί ο Αϊ Λιας πάρθηκε περίπου ως εξής, όπως την διηγούνται οι: **Κώστας Λ. Σδρόλιας, παπα - Κώστας Τσαρούχας, Σπύρος Κατέρης και Λάμπρος Μπρακατσούλας.**

Τη δεύτερη μέρα του Πάσχα, κατά το 1902, γινόταν η γνωστή λιτανεία στο χωριό. Όταν η πομπή κατηφόριζε στα «Σδρολεϊκα» παρέμειναν στο εικόνισμα του Αϊ Λια καμιά δεκαπενταριά άνδρες από τον πάνω μαχαλά, μεταξύ των οποίων αναφέρονται οι: **Δημήτριος Παπαγεωργίου (Καραμήτρος), Γεώργιος Σδρόλιας (Σιώκας), Γεώργιος Τσαρούχας, Θωμάς Σδρόλιας, Γεώργιος Γιωτόπουλος, Χρήστος Γιωτόπουλος** και άλλοι και πρότεινε ένας από την παρέα ότι «πρέπει να υλοποιήσουν τις συζητήσεις που έκαναν πολλές φορές στο «υπαίθριο καφενείο του Παγώνη» και να φτιάξουν ένα εξωκλήσιάκι εκεί επάνω». Αναρωτήθηκαν βέβαια τότε, πού θα εύρισκαν τα χρήματα. Κάποιος απάντησε ότι «εμείς που είμαστε εδώ θα βάλουμε από 100 δραχμές (η χρυσή λίρα είχε τότε 12 δραχμές), θα ζητήσουμε τη συνδρομή και από άλλους χωριανούς και θα τη φτιάξουμε». Πραγματικά συγκεντρώθηκαν έτσι 1500 δρχ.

Κατέβηκαν έπειτα στην πλατεία και έκαμαν έρανο. Έγινε η αρχή και μαζεύτηκαν αρκετά χρήματα. Κάλεσαν τον **μαστρο - Ντούλα** και του ανακοίνωσαν την απόφαση τους.

Εκείνος είδε την προθυμία τους και τους ενθάρρυνε λέγοντας: «Σας βλέπω ότι έχετε ζήλο και με τα χρήματα που μαζεύσατε θα φτιάξετε μεγάλη εκκλησία». Έτσι ανέλαβε ο ίδιος αρχιτέκτων και με τους μαστόρους του άρχισε.

Η εκκλησία πρέπει να τελείωσε μέσα στον ίδιο χρόνο, το 1903, και ο ρυθμός της είναι «Βασιλική» τρίκλιτος. Στο ψηλό καμπαναριό κρέμονται δύο γλυκόλαλες καμπάνες, που ακούγονται ως τον Άγιο Ακάκιο, το Μουρκ, τη Σαρακίνα, τη Λοξάδα και το Φανάρι, όταν καλούν τους πιστούς.

Οι δυο ωραίοι πολυέλαιοι, τα δυο προσκυνητάρια το τέμπλο με τις οπωσδήποτε καλές εικόνες του, που είναι φτιαγμένες από τον ίδιο αγιογράφο, το 1903. Οι εικόνες του εορτολογίου επάνω, φέρουν τη χρονολογία 1904.

Τα καλοβαλμένα 40 περίπου στασίδια, όλα αποτελούν μια αρμονία και προδίδουν μια ιδιαίτερη χάρη.

Άλλες 16 μικρές φορητές εικόνες, με χρονολογία 1904, βρίσκονται στο κελί.

Στο Άγιο Βήμα βρίσκονται δυο Ευαγγέλια αργυρόδετα και με αργυρές παραστάσεις, χρονολογούμενα από το 1893 και 1899. Υπάρχουν δυο Τριώδια του 1856, Πεντηκοστάριο του 1860, μηνιαία του 1896 και ένα Ευαγγέλιο χρυσόδετο του 1921.

Δίπλα από την Εκκλησία υπάρχει ένα διώροφο κελί, που το ισόγειο χρησιμοποιείται για αποθήκη και ο άνω όροφος για γραφείο.

Κατά καιρούς, ιδιαίτερα το καλοκαίρι, επειδή έχει δροσιά, φιλοξενεί για μελέτη τους υποψήφιους για τις ανώτατες σπουδές και τους φοιτητές.

(Σημ.: Και αυτά μεν συνέβαιναν τις 10ετίες του 40' και του 50', οπότε ανέβαινονταν στον Αϊ Λια εύρισκες αρκετούς υποψήφιους ανωτά-

των σχολών, μαθητές και φοιτητές, άλλους να διαβάζουν στο κελί, άλλους να είναι ξαπλωμένοι σε κάποια πλαγιά με το βιβλίο στο χέρι και άλλους κάτω από τη σκιά ενός δέντρου να προσπαθούν να κρατήσουν σημειώσεις στο χαρτί. Σήμερα όμως δεν συναντάς τίποτε από όλα αυτά. Ο τόπος ερήμωσε από παιδιά και νέους και μόνο το κελιάδημα των πουλιών ακούγεται άφθονο, λες και θέλει να μας παρηγορήσει για την έλλειψη αυτή).

Σε απόσταση δέκα περίπου μέτρων μπροστά από το ναό υπάρχει ένα κιάσκι. Στηρίζεται πάνω σε τέσσερις στρογγυλές κολώνες που καταλήγουν και συνδέονται μεταξύ των με τόξα και πάνω στηρίζεται ένας τρούλος, που στολίζεται με πολύχρωμα φωτάκια. Από κάτω υπάρχει εξέδρα με τη μόνιμη τιμεντένια τράπεζα που χρησιμεύει για την τελετή του Αγιασμού και της Αναστάσεως.

Αποτελεί κι αυτό ένα επιπλέον στολίδι για τον Αϊ Λια που το έκτισε με δαπάνες του ο **Δ. Κωτούλας**, στη μνήμη της γυναίκας του **Βαΐτσας**.

Ως πρώτος μόνιμος κάτοικος του Αϊ Λια, καθώς διαβάζουμε σε μια κεραμίδα στη στέγη, υπήρξε κάποιος μοναχός **Πέτρου Ευγένιος** (Ευάγγελος), αδερφός του **Νικ. Πέτρου**, ο οποίος έγραψε το όνομα του και αποτύπωσε το δεξί του χέρι στην κεραμίδα. Αυτός, όπως γράφει ο **Γ. Σωτήρης**, ήρθε από το Μοναστήρι της Κορώνας.

Πρώτος μόνιμος εφημέριος ανέλαβε, 30 Μαρτίου 1930, ο ιερέυς **Κωνσταντίνος Τσαρούχας** μέχρι το 1953. Εις αυτόν οφείλεται ο εξωραϊσμός και καλλωπισμός. Από το 1953 μέχρι σήμερα εφημερεύει ο ιερέυς **Χρήστος Κωστόπουλος** από τα Χάρμαινα.

(Σημ.: Το «σήμερα» που αναφέρεται εδώ, εννοεί το 1976, οπότε εκδόθηκε το βιβλίο «Κανάλια Καρδίτσας». Λίγο αργότερα το 1976 ανέλαβε εφημέριος στον Αϊ Λια, ο Καναλιώτης **παπα - Θωμάς Βούζας**, ο οποίος λειτουργούσε στην εκκλησία μέχρι εφέτος, το 2003, οπότε συνταξιοδοτήθηκε. Παρά ταύτα όλες τις Κυριακές τον συναντούμε και πάλι στον Αϊ Λιά μετά τη Θεία Λειτουργία, αλλά και τις καθημερινές σε όλους τους Εσπερινούς αυτός χτυπάει την καμπάνα και ιερουργεί.

Στη θέση του ο Μητροπολίτης **Θεόκλητος**, ύστερα και από παρακλήσεις μας, τοποθέτησε προσωρινά δυο άλλους ιερείς, τον **παπα - Προκόπη Αποστόλου**, από την Καρδίτσομαγούλα... και τον **παπα - Θανάση Γιαπαλή**, από την Μητρόπολη (Παλιόκαστρο), οι οποίοι εκ περιτροπής, κάνουν την Κυριακάτικη Θεία Λειτουργία και εξυπηρετούν έτσι τους κατοίκους της ενορίας του Αϊ Λιά. Ο σεβασμιότατος Θεόκλητος, που έλκει την καταγωγή από το Βόλο, εκπλήρωσε με τον τρόπο αυτό τη διακαή επιθυμία τόσων Καναλιωτών και δεν άφησε ούτε για μια Κυριακή τον Αϊ Λιά αλειτούργητο).

Από το 1903 μέχρι το 1930 εφημέρευαν με τη σειρά οι ιερείς του χωριού μας που ήταν πάνω από πέντε. Με τον τρόπο αυτό δημιουργούνταν παράπονα και μικροπαρεξηγήσεις. Μερικές φορές μάλιστα φθάνανε στο σημείο να μη θέλουν να πηγαίνουν να λειτουργήσουν καθόλου.

Το γεγονός αυτό έκανε πολλούς να παραδέχονται ότι ο Προφήτης Ηλίας του τιμώρησε. Αναφέρονται μερικά γεγονότα. Ένας εκ των ιερέων ο **παπα - Σακελλαράκος** δεν ήθελε να γίνει ο Προφήτης Ηλίας ενορία. Δεν ήθελε μάλιστα ν' ανέβει στη σειρά του για να λειτουργήσει. Τη στιγμή που βαρυγκομώντας ανέβαινε και αντίκρουσε τον Αϊ Λιά, έπεσε από συμφοράση.

Αξίζει κάθε κόπο ν' ανέβει μέχρι τον Προφήτη Ηλία. Ανταμειβεται με την ικανοποίηση και το αλάφρωμα που θα νιώσει.

Επίσημα ο Αϊ Λιάς πανηγυρίζει δυο φορές το χρόνο. Η μια είναι στη δεύτερη μέρα του Πάσχα, που αναφέρεται σε άλλο κεφάλαιο,

και η άλλη, η πιο επίσημη, είναι στις 20 Ιουλίου.

Η ενορία θεωρεί κάπως δική της τη γιορτή και καυχείται γι' αυτή. Αποβραδīs γίνεται επίσημα εσπερινός με τους λίγους προσκυνητές. Επειδή πολλοί το έχουν τάμα να ξευχητήσουν στο ναό, παίρνουν μαζί τους ένα στρωσίδι και πηγαίνουν παρέες - παρέες να περάσουν τη νύχτα κάτω από την προστασία του Προφήτη Ηλία. Τώρα που γράφονται οι γραμμές αυτές δεν γνωρίζω πόσοι συνηθίζουν να υπόσχονται και να εκπληρώνουν την πράγματι ωραία αυτή συνήθεια. Παλιότερα με πολλή νοσταλγία ενθυμούμεθα, προσπαθούσαμε να εξοικονομήσουμε μια γωνίτσα, για να μπορέσουμε να ξαπλώσουμε λίγο.

Πρωί - πρωί αντιλαλούν χαρμόσυνα οι δυο καμπάνες του Αϊ Λιά αναγγέλοντας την επίσημη ημέρα. Οι προσκυνητές ανηφορίζουν κατά ομάδες από το χωριό, καθώς και από το φανάρι και από τη Λοξάδα με τα γιορτινά τους.

Η εκκλησία είναι μικρή για την ημέρα αυτή, γι' αυτό πολλοί μόλις ανάψουν το κερι τους στέκονται λίγο και βγαίνουν έξω παρακολουθώντας τη λειτουργία κάτω από τα δέντρα.

Μετά τη λειτουργία εξέρχονται σε πομπή ψάλλοντες τροπάρια του αγιασμού, κατευθυνόμενοι στον συνηθισμένο τόπο, κάτω στον ειδικό προς τούτο τρούλο κι εκεί συνεχίζεται ο αγιασμός και η ευλογία του υψώματος του Αγίου.

Το θέαμα αυτό, να παρακολουθείς την τελετή, είναι ένα από τα πιο ωραία. Στο τέλος όλοι αγιάζονται και εύχονται «χρόνια πολλά και του χρόνου να μας αξιώσει ο Προφήτης Ηλίας». Πολλοί μάλιστα χρησιμοποιούν κάπως χαιδευτικά τη λέξη «Ο Παπούς», αντί ο Προφήτης.

Παλιότερα η ακολουθία του αγιασμού γινόταν πίσω στη δεξαμενή, κάτω από τα δένδρα. Σήμερα όμως γίνεται κάτω από τον ίσκιο των κυπαρισσιών, μπροστά στην εκκλησία, επειδή το μέρος αυτό είναι στρωμένο με τιμεντό.

(Σημ.: Θα θυμούνται οι παλιότεροι ότι μερικές φορές κατά τον αγιασμό αυτό κάτω από τα δέντρα, ήταν παρών και ο αείμνηστος πλέον θεολόγος **Σάββας Νανάκος**, ο οποίος μάλιστα έκανε εκείνο το πομπώδες κήρυγμα του ανεβασμένος σε μια καρέκλα. Δεν παρέλειπε δε πάντα να αναφέρει το θαύμα του Προφήτη Ηλία με τη φωτιά που έρχονταν και άναβε τα καταβρεγμένα ξύλα. Ήταν χαρακτηριστική η περιγραφή του, όταν ο Προφήτης διέτασε τους δούλους να ρίξουν και δυο και τρεις φορές νερό πάνω στα ξύλα για να μην υπάρχει και η παραμικρή υπόνοια ότι δεν έχουν περιλουσθεί όλα με άφθονο νερό. Και τότε θριαμβευτικά αναφώνουσε την προσευχή του προφήτη, που είχε ως αποτέλεσμα να έρχεται η φωτιά και να κατακαίει όλα τα ξύλα).

Κατά τις 10.30' με 11 η ώρα, μια ατέλειωτη γραμμή από προσκυνητές βλέπει κανείς να κατηφορίζει. Πολλοί προτού πηγαίνουν στα σπίτια τους κάνουν και τις εθιμοτυπικές επισκέψεις σε συγγενείς και φίλους του επάνω μαχαλά, γιατί όλα τα σπίτια είναι έτοιμα να δεχθούν και να ξεκουράσουν τους εκκλησιαζομένους.

Έτσι το πανηγύρι του Αϊ Λιά είναι άλλο ένα μέσο που συνδέει τους ανθρώπους μεταξύ τους.

(Σημ.: Ας θυμηθούμε και τους ιεροψάλτες που κατά καιρούς είχε ο Αϊ Λιάς. Πρώτος και καλύτερος βέβαια ήταν ο δάσκαλος **Σπύρος Κατέρης**, ως μόνιμος δεξιός ψάλτης, μέχρι το 1966, με αριστερούς κατά καιρούς τους: **Νικόλαο Σδρόλια (Σιώκα), Παπαϊωάννου Χρυσόστομο και Λάμπρο Παπαγεωργίου**. Σήμερα δεξιός ψάλτης είναι ο **Χρήστος Σδρόλιας** που ανέλαβε αμέσως μετά τον Κατέρη και αριστερός ο **Βασίλειος Σδρόλιας**.

Οι δε επίτροποι που διακονούν στην εκκλησία είναι ο **Χρήστος Ζήσης** και ο **Λάμπρος Καπούλας**, ενώ νεωκόρος είναι η **Έλλη Αλεξανδρή** (Μουταρά).

του Θωμά Απ. Κυρίτση

« Παλιό Πασχαλινό Έθιμο »

Πάει να εξαφανιστεί

Σήμερα Χριστός Ανέστη, και ταχιά Αληθώς Ανέστη
Σήμερα η Παναγία με τη Μάρθα και Μαρία
Το Χριστός Ανέστη, ψάλουν και χορεύουν και φωνάζουν.

Πολλές φορές από την αγαπημένη μας εφημερίδα «Τα Κανάλια» αναφέρθηκα στην αναβίωση παλιών εθίμων. Έθιμα που έδιναν άλλο τόνο και ομορφιά στο χωριό μας. Έθιμα του τόπου μας, τα οποία ενώνουν και ανανεώνουν, χρόνια και χρόνια, από γενιά σε γενιά το ανθρώπινο δυναμικό.

Ακριβώς για ένα απ' αυτά τα εθίματα θα γίνει ιδιαίτερος λόγος στη συνέχεια, που πηγαινει να εξαφανιστεί.

Συγκεκριμένα πρόκειται για τον Πασχαλινό χορό.

Χρόνια παλιά, χρόνια όμορφα. Χρόνια ευλογημένα. Χρόνια αγάπης και συμπόνιας, χρόνια ευγένειας και ανθρωπιάς.

Γυρίζω τις σελίδες της ιστορίας πίσω. Ανασύρω από τη μνήμη μου γεγονότα, πράξεις ή καλύτερα βιώματα, τα οποία επέδρασαν στην όλη ψυχοσωματική μου υποδομή.

Προσπαθώ βυθισμένος μονάχος στον εαυτό μου ν' ανακαλύψω μέσα από την καθημερινότητα αυτή την κοσμοϊστορική αλλαγή, που επέδρασε και επιδρά, ως καταλύτης, στην ψυχοσύνθεση όλων των Ελλήνων, χωρίς ν' αφήσει έξω τους συγχωριανούς μας.

Γυρίζω αρκετές δεκαετίες πίσω, θυμάμαι μικρό παιδί οι γειτονιές τις μέρες της Πασχαλιάς, είχαν κάθε μια το δικό τους χορό, το δικό τους σιργιάνι.

Ο ανταγωνισμός και συναγωνισμός για κάτι καλύτερο, δικαιολογημένος και απαραίτητος τέτοιες ώρες.

Γυναίκες και κορίτσια, τις τρεις Πασχαλινές μέρες έστηναν το χορό τους. Με τον τρόπο αυτό μετέφεραν σ' όλο το χωριό, το κλίμα της χαράς και της αγάπης. Τραγουδι, γέλιο, κέφι, ξεφωνητά αντηχούσαν σ' όλο το χωριό και πιο πέρα ακόμη.

Περιδιαβαίνοντας με τα φτερά της σκέψης μου, ξεκινώ από το μικρό αλωνάκι της γειτονιάς μου. Βλέπω μπροστά μου γυναίκες και κορίτσια να στήνουν το χορό. Ακούγονταν πολλά πασχαλινά τραγουδιά, που είχαν νόημα και διατρανούσαν τα γεγονότα των ημερών.

Ήταν τόσες πολλές, οι γυναίκες και τα κορίτσια, που έπαιρναν μέρος σ' αυτό το χοροστάσι, που καθόλου δεν δυσκολεύομαι να ισχυριστώ, ότι σήμερα αμφιβάλω, αν όλο το χωριό έχει να παρουσιάσει έναν τέτοιο αριθμό, από γυναικόκοσμο.

Γιατί σχεδόν όλες οι οικογένειες του μαχαλά μας ήταν πολύτεκνες και υπερπολύτεκνες.

Ανηφορίζοντας με τη σκέψη, πάνω στο πανέμορφο εκκλησάκι του Προφήτη Ηλία, εκεί στο προαύλιο της

Εκκλησίας, κάθε απόγευμα της πρώτης και δεύτερης μέρας του Πάσχα στήνονταν μικτός χορός, από γυναίκες, κορίτσια, άντρες και παλικάρια, για το καλό του χρόνου. Έτσι έδιναν ζωή και ιδιαίτερο χρώμα στον πάνω μαχαλά.

Ακόμη θυμάμαι χορευτές και τραγουδιστές, του πάνω μαχαλά, κατηφόριζαν προς το μεσοχώρι χορεύοντας και τραγουδώντας.

Τώρα πιο κάτω, αναφέρομαι σ' ένα άλλο χορό, τελείως διαφορετικό και ξεχωριστό απ' τους άλλους.

Τρίτη μέρα το Πάσχα. Στο προαύλιο της Εκκλησίας «Κοίμηση της Θεοτόκου» το απόγευμα ύστερα από τη Δεύτερη Ανάσταση, οι χωριανοί μας ανανεωμένοι και συγχωρημένοι, αδελφωμένοι και αγαπημένοι έστηναν τον όμορφο και πολύ γραφικό Πασχαλινό χορό.

Ο χορός αυτός όλο και δυναμώνει. Συνεχώς περισσότεροι άντρες και γυναίκες μπαίνουν στο χορό. Πρώτοι σέρνουν το χορό οι γεροντότεροι του χωριού. Όλο αυτό το πλήθος, αυτή η μεγάλη ανθρώπινη αλυσίδα, μπροστά οι άντρες και πίσω οι γυναίκες. Τραγουδώντας και χορεύοντας, κατευθύνονται προς την πλατεία του χωριού.

Εκεί στην πλατεία καταφθάνουν από όλο το χωριό

ο γυναικόκοσμος και οι νέοι του χωριού για να χαρούν και να καμαρώσουν τους χορευτές και τραγουδιστές.

Παλιότερα το χωριό μας είχε αξιόλογους και σεβάσιμους γέροντες και μάλιστα με κρυστάλλινη φωνή.

Τώρα στην πλατεία, τα τραγουδιά αντηχούσαν στα κράσπεδα του χωριού, κι ακόμη πιο πέρα.

Λέγοντας πολλά τραγουδιά, κατόπιν και επίκαιρα για το βαθύτερο νόημα των ημερών. Τον κάθε στίχο του τραγουδιού, τον τραγουδούν πρώτα οι άντρες και στη συνέχεια τον επαναλαμβάνουν οι γυναίκες.

Στοιχειολογούμε μερικούς τίτλους και στίχους.

Τρία αδελφάκια κρέμασαν
στον πλάτανο μωρέ - στον πλάτανο στη βρύση
(δύο φορές)
έγειρε ο ήλιος - έγειρε
έγειρε ο ήλιος - έγειρε παπαδούλα μου
κι αργεί να βασιλέψει βρε όμορφη ρωμιοπούλα

Ο μικρός Κωνσταντίνος τώρα Χριστός Ανέστη
μικρό τον έχει η μάνα του, τώρα Αληθώς Ανέστη

Στα τελευταία εκατό χρόνια θ' άνοιγαν το χορό οι Βαίος Γαλανάκης (Κίτσιος), Γιάννης Καραγιάννης, Χαντζιάρας Απόστολος, Χαντζιάρας Οδυσσεάς, Μαυράκης Αρχοντής, Χαλάτζης Ευάγγελος, Πάσχος Χριστόφορος, Καπούλας Χρήστος, Πάσχου Αγορίτσα, Ρίζου Αγγέλω, Σακελλαρίου Αλκμήνη και άλλοι.

Ο χωριανός μας Αγαθοκλής Τέττας με τους κάτωθι ταιριαστούς στίχους, αποθανάτισε πρόσωπα και γεγονότα των ημερών εκείνων.

Ποιός τολμούσε Γαλανάκη στο χορό να σε παραβγεί
Εσύ έσερνες το πρώτο και θα σ' εύρισκε η αυγή.
Με δίκκοπη μαχαίρα, στο ζωνάρι περασμένη
Σε καμάρωνε η Αγγέλω, στα καλά της φορεμένη.
Αχ! ας γινόμουν ξανά παλικάρι στον καιρό μου,
Να κρατήσω απ' το μαντήλι της Λενιώ της Κατερίνη.
Κι εγώ να 'μια Αλή Πασάς κι αυτή κυρα Φροσύνη.

Να κι ένα άλλο στιχούργημα του:

Μα εκείνος ο Γκαμές, που δεν έτρωγε τα ψάρια
Χόρευε την Καραγκούνα και σαράντα παλικάρια.
Για θυμήσου Καραγιάννη τότες είχαμε άλλα κέφια.
Σε γιορτές και πανηγύρια. Είμαστε όλοι σαν αδελφια.
Ο χορός ήταν στρωτός. Γυροβόλαγε - Γαϊτάνι
Με μαντίλες οι γυναίκες. Φραμπαλάδες στο φουστάνι
Συλλοέμαι το Χαλάτση. Αρχηγό στα πανηγύρια
Και το έτσουζε το τσίπρω. Κι όλο έσαζε ποτήρια
Κι η Βαγγέλενα απλόχερα.
Στο φτωχό το μαχαλά τους.

Πέρασε το φετινό Πάσχα. Πέρασαν οι Πασχαλινές μέρες, που άλλοτε ήταν γεμάτες με εκδηλώσεις τραγουδιού, χαράς, αγάπης, διασκεδάσεως, κειφιού και πάνω απ' όλα πράξεις καλοσύνης κι ανθρωπιάς.

Κλείνω με τη δήλωση, ότι όσα περιέγραψα, ήταν συσσωρευμένα σταθερά στην ανεξίτηλη εικόνα των παιδικών μου αναμνήσεων κι εύχομαι κάθε χρονιά να γίνεται ότι το καλύτερο τέτοιες μέρες.

Εύχομαι να μην ξεχαστούν τα εθίματά μας.

Γιατί αυτή είναι η ζωή μας.

του Σ.Γ.Π.

« Μια φωτογραφία, πολλές αναμνήσεις »

« Έέρ'τι λιουφουρείου! »

Αυτοκίνητα στη δεκαετία του 60' δεν πολυκυκλοφορούσαν στο χωριό. Σα βλέπαμε καένα στα Πευκάκια ν' ανηφορίζει, τρέχαμε όλα τα κουτσούβελα κα του Καρκατσιόλ(ι), σών(ει) κι καλά να του καρτιρέσουμι. Περισσότερο όμως πηγαίναμε για να **κουλλήσουμι** πίσω του, άμα ήταν λιουφουρείου.

- «Τι κουσέβιτι ρα, τι κουσέβιτι;» ρώταγαν οι παπούδες που ρουφούσαν τον καφέ τους στον ίσκιο κάτω απ' τα πλατάνια στα μαγαζιά στη Βρύση(η).

- «Έρ'τι λιουφουρείου, πάμι να κουλλήσουμι!» απαντούσαμε λαχανιασμένα εμείς.

Μόλις έφτανε το αυτοκίνητο στο Καρκατσιόλ(ι), άμα ήταν κούρσα κόσιαβίμαν πίσω της πηργιλώντας τον οδηγό κι κουπανώντας στο καπό τα χέρια μας.

- «Μπι-μπι-μπι!!! Μπι-μπι-μπι!!!» σκούζαμε και μεις σαν την κόρνα, φτάνοντας έτσι με αλαλαγμούς, οχλοβώνοντας ως τη Βρύση(η). Δέκα φορές εν τω μεταξύ, σταματούσε ο χριστιανός που ήταν μέσα, κατέβαινε και μας κυνηγούσε, όχι τόσο για να μη του στραβώσουμε το καπό, όσο γιατί ανησυχούσε μη και πατήσει κανέναν μας.

Άμα ήταν λεωφορείο της συγκοινωνίας, είχε στο πίσω μέρος μία σκάρα, όπου οι επιβάτες έβαζαν τις βαλίτσες τους. Σ' αυτή τη μεριά

κουλλούσαμεν εμείς απανθές σα βεντούζα και χορταίναμε **καβαλικά** ως μέσα στη Βρύση(η). Εκεί κατέβαιναν **ντουσμάνδεις**, πότις

η εισπράκτούρας, η Νίκους του Κατέρ(η), πότις η Χρυσάκους μι του Μέγα και μας κυνηγούσαν, να μας πιάσουν.

Σα τύχαινε και τσάκωναν καέναν μας, τουν έδουναν τ' αφτιά τ', να τα φάει!

- «Αχ, κούνια που σι κούναγι, μαναχά μη λάχ(ει) κι σι ματατσακώσου να κουλλάς άρα κираτά, α σι **τσιρικιάσου** την άλλ(η) **βουλά!**»

- «Αάάι, αάάι!!! **Γρουβέλαζι** η παθείς, παρακαλώνοντας.

- «Άσιμι θείου, δε ματακουλλάου, άσιμι, φλάου σταυρό σι λέου!»

Από την Καρδίτσα έρχονταν καναδυό φορές τη μέρα η συγκοινωνία, αμά ήταν καλός ο καιρός, ειδήλλως, σα χιονίζι ή έπιανε κόκαλα σι' απόσκιο στα Πιφκάκια ή αν πλημμύριαζι στη **Βαλισιάκα** κι **μπλιούργιαζι** νερό η γέφυρα, δεν φαίνονταν λεωφορείο για μέρες!

Τις περισσότερες φορές οδηγός ήταν η Μέγας. Όλα τα παιδιά θέλαμε σα μεγαλώσουμε, να μάθουμε να οδηγάμε όπως η Μέγας, αφού μέσα στη Βρύση(η) έκανε μαναχά μια φουρά τα **κωλ κ'** έπαιρνε τη στροφή **ως π'να πεις κείνιου!**

Καένας άλλος οδηγός δεν το κατάφερνε αστραπή αυτό, άσι που πιδούσαντες ώρες ολόκληρες να χωρέσουν να στρίψουν. **Θαμίνουμάσαν** όλα τα παιδιά, πως στα κουμμάτια την έπαιρνε τόσο γλήγορα την κύκλα η Μέγας!

Αφού άμα δε καρτέραγισ επιπούτου στη Βρύση ν' ανέβεις και χάζεβες λίγο παραπέρα, πάει το 'χανες το λεωφορείο!

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΘΕΣΣΑΛΟΝΙΚΗΣ

ΓΑΜΟΙ

- Στις 20 Ιουνίου 2003 και ώρα 8 το απόγευμα στον Ιερό Ναό Αγίου Ελευθερίου Θεσ/νίκης περιοχή Ντεπώ, έγιναν οι Γάμοι του Βασιλείου Γηράση του Δημητρίου και της Δήμητρας Δικηγόρου ματά της Τζωρτζίνας Κρεβαίκα επίσης Δικηγόρου.
 - Στις 29 Ιουνίου 2003 και ώρα 13:00 στον Ιερό Ναό Αγίου Σπυριδωνα Πειραιά έγιναν οι γάμοι του Αντώνη Κατίδη του Δημητρίου και Ανθής το γένος Γαλανάκη και της Ευαγγελίας Χριστοδούλου του Παναγιώτη και της Κασσιανής.
- Ο Σύλλογος Καναλιωτών Θεσ/νίκης εύχεται στους ανωτέρω να ζήσουν ευτυχισμένοι.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΣΤΗ ΣΧΟΛΗ ΔΙΚΑΣΤΩΝ

- Ο Δικηγόρος Βασίλειος Κατέσης, γιός του συγχωριανού μας Πάτερ Ευάγγελου και της Κων/ντίας, πέτυχε στη Σχολή Δικαστών Θεσσαλονίκης, κατεύθυνση Πολιτικής - Ποινικής Δικαιοσύνης.

ΠΡΟΑΓΩΓΕΣ ΣΤΗΝ ΕΛΛΗΝΙΚΗ ΑΣΤΥΝΟΜΙΑ

- Ο συγχωριανός μας Παναγιώτης Σδρόλιας του Αλεξάνδρου και της Αθηνάς προήχθη στο βαθμό του Αστυνομικού Διευθυντή (Συντ/ρχη).
 - Ο συγχωριανός μας Παναγιώτης Καρανάσιος του Κων/νου και της Αντιόπης, προήχθη στο βαθμό του Αστυνομικού Υποδιευθυντή (Αντ/χη).
- Ο Σύλλογος Καναλιωτών Θεσ/νίκης εκφράζει

τα θερμά συγχαρητήρια στους ανωτέρω και τους εύχεται σε ανώτερα.

ΤΡΙΣΑΓΙΟΝ

- Η κ. Μαρίκα Παπαγεωργίου σύζυγος Σωκράτη που παραβρέθηκε στο χωριό μας τα Κανάλια, τέλεσε τρισάγιο στον τάφο του Παπαγεωργίου Αποστόλου - Φιλώτα, Στρατηγού στη μνήμη όλων των αποθανόντων της οικογένειας Παπαγεωργίου.

ΠΑΡΟΥΣΙΑ

- Ο Πρόεδρος Δήμου Τριαντάφυλλος που παραβρέθηκε στην εκδήλωση των Συλλόγων της Πεντηκοστής και Αγίου Πνεύματος στο χωριό μας τα Κανάλια αφού χαιρέτισε την εκδήλωση μετέφερε τους χαιρετισμούς των Καναλιωτών της Θεσ/νίκης και ιδιαίτερα από τον Σταύρο Πάσχο Επίτιμο Δικηγόρο, τώως Αναπλ. Δήμαρχο Θεσ/νίκης, τον Γιάννη Κωτούλα Επιτ. Συμβολαιογράφο και την Ευτέρπη Τέττα Δικηγόρου.

ΒΑΠΤΙΣΗ

- Στις 25 Μαΐου 2003 και ώρα 17:00 στον Ιερό Ναό της Αγίας Μαρίνης, Άνω Τούμπα Θεσ/νίκης, ο Παναγιώτης Σεριάκας επιχειρηματία, συζ. της συγχωριανής μας Δικηγόρου Βασιλικής Κωσταβάρα, θυγ. του Ευάγγελου και της Αγγελικής τέλεσαν το μυστήριο του Βαπτίσματος του γιού τους στον οποίο ο νονός του Γιάννης Βουρδούνης έδωσε το όνομα Δημήτριο.

Ο Σύλλογος μας εύχεται να τους ζήσει.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΚΑΝΑΛΙΩΝ

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

- Ο Σύλλογος Διδασκόντων και οι μαθητές του Δημοτικού Σχολείου και Νηπ/γείου Καναλιών ευχαριστούν θερμά την κυρία Λάσδα Όλγα για τη δωρεά 300 (τριακοσίων) Ευρώ που έκανε στο σχολείο μας για την πραγματοποίηση εκπ/κής εκδρομής (γύρος λίμνης Ν. Πλαστήρα).

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

- Το Δ.Σ. του Μορφωτικού και Εξωραϊστικού Συλλόγου Καναλιών, εκφράζει τις πιο θερμές ευχαριστίες για τις προσφορές στο Μ.Ε.Σ.Κ., στους:
 - α. Λάσδα Κων/νο & Λάσδα Αντώνιο (ένα ποδήλατο)
 - β. Υφαντή Βάιο (15 Ευρώ)
 - γ. Γιαννακό Θωμά (20 Ευρώ)

ΘΑΝΑΤΟΙ

- 30-3-03 Πάσχου Ζωή συζ. Παύλου
- 31-3-03 Ντρέγκα Αθανασία συζ. Αριστοτέλη
- 06-4-03 Κατέρης Φώτιος του Βασιλείου
- 31-5-03 Μπρακατσούλα Αικατερίνη συζ. Σωκράτη
- 05-6-03 Τσιρώνη Αλεξάνδρα συζ. Χρήστου
- 15-6-03 Σπανός Βάιος του Παναγιώτη
- 16-6-03 Πιτσάβος Παναγιώτης του Κων/νου

ΕΥΧΑΡΙΣΤΗΡΙΟ

- Το Δ.Σ. του Μ.Ε.Σ.Κ., εκφράζει τις πιο θερμές ευχαριστίες στον Κο Νίκο Σαλαγιάννη, Βουλευτή Καρδίτσας, για τις ενέργειές του, ώστε να ενισχυθεί ο Μ.Ε.Σ.Κ. οικονομικά από το Υπουργείο Οικονομίας & Οικονομικών.

ΓΕΝΝΗΣΗ

- Η οικογένεια Βασιλείου Χρ. Σδρόλια απέκτησε μια χαριτωμένη κόρη.

ΠΤΥΧΙΟ

- Η Αντιγόνη Νικ. Τσιπρά πήρε το πτυχίο από το Γεωπονικό Πανεπιστήμιο Αθηνών με ειδικότητα Βιοτεχνολογία.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ

- Όπως κάθε φορά διαβάζω με μεγάλη χαρά την εφημερίδα μας τα Κανάλια διότι τη θεωρώ συνδετικό κρίκο να μαθαίνω τα διάφορα νέα των απανταχού Καναλιωτών. Στο προηγούμενο όμως φύλλο διαβάζω με μεγάλη μου έκπληξη μια κριτική ενος χωριανού μας την οποία μπορώ να την χαρακτηρίσω κακόγουστη και εντελώς απαράδεκτη ως αναφορά, γιατί δεν έγινε η γιορτή της Καθαράς Δευτέρας. Το Δ.Σ. του Συλλόγου Καναλιών συνεδρίασε για το αν μπορούμε να κάνουμε την γιορτή, όπως όλοι ξέρουμε ο καιρός ήταν ακατάλληλος με χιόνια και πολύ λάσπη στην καθαρόλακα και ως εκ τούτου του γεγονότος η απόφαση ήταν σχεδόν ομόφωνη να μην γίνει η γιορτή και αντί αυτής να κάνουμε την Πρωτομαγιά όπως και έγινε με μεγάλη επιτυχία. Ειδικότερα ο συγχωριανός μας τις ημέρες εκείνες βρισκόταν στο χωριό και δεν ήλθε σε επαφή με κανένα μέλος του Δ.Σ. Λές και περίμενε μήπως πάει κάτι στραβά για να κάνει την κακόγουστη κριτική. Όπως ξέρουμε όλοι οι Σύλλογοι περνάνε μια κρίση ήτοι από οικονομικής πλευράς ήτοι από την μη συμμετοχή ανθρώπων και ειδικότερα από νέους και όταν μάλιστα γράφονται τέτοιου είδους κριτικές τόσο το χειρότερο. Ας βοηθήσουμε όλοι οι Σύλλογοι να είναι ενωμένοι.
- 20/06/2003 Ο Πρόεδρος Λ. Μπρακατσούλας.

ΑΝΑΚΟΙΝΩΣΗ Δ.Σ.

- Το Δ/κό Συμβούλιο του Συλλόγου των Καναλιωτών της Καρδίτσας που ζούν στο Βόλο αισθάνεται την ανάγκη να εκφράσει τη βαθύτατη λύπη του για το περιεχόμενο και τις κρίσεις που διατυπώνονται στην επιστολή - άρθρο με τον τίτλο «Ο Σύλλογος μας» του κ. Αποστόλου Β. Κωστούλα, μέλους του Συλλόγου μας και πρώην Προέδρου του Δ/κού Συμβουλίου.

Τα αναγραφόμενα στην επιστολή για την «κατηφόρα» και την «κατάντια» του Συλλόγου μας αποτελούν προσωπικές κρίσεις και εκτιμήσεις του ίδιου. Βλάπτουν και καταρακώνουν τη φήμη του Συλλόγου μας, το κύρος, την καταξίωση και την εκτίμηση όλων των Καναλιωτών, αλλά και ολόκληρης της κοινωνίας του Βόλου, των άλλων τοπικών Συλλόγων της Καρδίτσας και όσων γνωρίζουν τη δράση του Συλλόγου μας.

Ειδικότερα όσα αναφέρει για τριβές μεταξύ των μελών του Δ/κού Συμβουλίου και των μελών του Συλλόγου, για την κατάρα των πολιτικών συζητήσεων είναι ανυπόστατες απόψεις μη ανταποκρινόμενες σε καμιά πραγματικότητα.

Δεν θεωρεί ότι τα Δ/κά Συμβούλια παρουσιάζουν τα τρωτά της γήρανσης, της αδιαφορίας, της ανικανότητας, του παραγκωνισμού των μελών και ιδιαίτερα των ευεργετών του Συλλόγου και όλα τα άλλα που αναφέρει ο κ. Κωστούλας. Μακάρι βέβαια να μπορούσαμε να προσελκύσουμε στο Σύλλογο δραστήρια μέλη της δεύτερης γενιάς Καναλιωτών Βόλου, τα οποία και να μας διαδεχθούν ευχαρίστως, αλλά, δυστυχώς, για την ώρα τουλάχιστον η γενιά αυτή δε συμμετέχει με κανένα τρόπο ενεργά στα δρώμενα του Συλλόγου, εκτός ελαχίστων εξαιρέσεων.

Ο Σύλλογος μας έχει να επιτελέσει ακόμη μεγάλο έργο, ιδιαίτερα στον επιστημονικό και πολιτιστικό τομέα, συνεργάζεται δραστήρια με όλους τους άλλους Συλλόγους, με τις τοπικές αρχές του χωριού μας και του Δήμου Ιθώμης και συμμετέχει ενεργά σ' όλες τις κοινές εκδηλώσεις. Αντιμετωπίζει μόνος του το μεγάλο θέμα του Λαογραφικού μας Μουσείου ως προς τη συντήρηση, λειτουργία και τη μελλοντική νομική του υπόσταση, απευθύνεται προς κάθε κατεύθυνση για να εξασφαλίσει την οικονομική ενίσχυση, διαπραγματεύεται με όλους τους υπεύθυνους παράγοντες για την προώθηση όχι μόνο των προβλημάτων του Μουσείου, αλλά και του Ξενώνα, για τον οποίο συνεγείρει και τους άλλους πολιτιστικούς Συλλόγους και πολιτικούς φορείς του χωριού μας και του Δήμου Ιθώμης, φρόντισε για την αναγνώριση ως διατηρητέων μνημείων των εξωκκλησιών του χωριού μας και πολλά άλλα.

Ένας Σύλλογος με όλη αυτή τη δραστηριότητα δεν μπορεί να ισχυριστεί κανείς πειστικά ότι πήρε την «κατηφόρα» και βαίνει ολοταχώς προς «διάλυση».

Και ο κ. Απόστολος Κωστούλας όφειλε κατά τη γνώμη μας, πριν προβεί στη δημοσίευση αυτής της επιστολής του, να ενημερώσει το Δ/κό Συμβούλιο είτε κατά τη Γενική Συνέλευση και τον απολογισμό των πεπραγμένων, όπου είναι ο κατάλληλος τόπος και χρόνος, ή, αν δεν το έκανε εκεί, να απευθύνει τις κρίσεις και τις προτάσεις του στο Δ/κό Συμβούλιο με μια επιστολή του.

Πολύ περισσότερο, όταν ο ίδιος κατά την περυσινή Γενική Συνέλευση, που ήταν και εκλογολογιστική, πρότεινε αυτός, παρά τις αντιδράσεις του απερχόμενου Δ/κού Συμβουλίου, στα μέλη της Γενικής Συνέλευσης, την παράτα-

ση της θητείας του για την τρέχουσα διετία, πράγμα που αποφασίστηκε ομόφωνα.

Πρότεινε λοιπόν τη διοίκηση του Συλλόγου σ' ένα «γγρασμένο», «αδύναμο» και χωρίς «τσαγανό» Δ/κό Συμβούλιο;

Απ' όλο το κείμενο της επιστολής διαφαίνεται ότι ο ίδιος διαθέτει αυτά που στερούνταν «οι Διοικήσεις» του Συλλόγου ως τώρα. Γιατί λοιπόν αδιαφόρησε και απέφυγε να προσφέρει τις υπηρεσίες του και να οδηγήσει και πάλι το Σύλλογο στην **παλιά του αίγλη**;

Το Δ/κό Συμβούλιο

ΒΑΠΤΙΣΗ

- Στις 14/06/03 βαπτίστηκε η δεύτερη κόρη του Βαΐου Σδρόλια και της Μαρίας, το γένος Πιταράκη, γιού του Πάρη και της Μαρίας Σδρόλια και της δόθηκε το όνομα, Αικατερίνη. Το Δ/κό Συμβούλιο εύχεται στους γονείς και τους οικείους τους να τους ζήσει και να τη χαίρονται όπως την επιθυμούν.

ΘΑΝΑΤΟΣ

- Πέθανε στις 18/06/2003 και κηδεύτηκε στο Βόλο η Αντιγόνη Μπλέτσα, σύζυγος του Χρήστου Μπλέτσα και μητέρα της Ελένης και του Λάμπρου Μπλέτσα, αδερφή του αείμνηστου Νεοκλή Ξούρη. Στην κηδεία παρέστησαν αρκετοί Καναλιώτες. Το Δ/κό Συμβούλιο εκφράζει τα θερμά του συλλυπητήρια στους οικείους τους.

ΕΠΙΤΥΧΙΕΣ ΜΕΛΩΝ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- Η Αντιγόνη Σδρόλια - Τίρχα, του Θωμά Σδρόλια του Βαΐου και της Μαγδαληνής, Φιλολόγος, πέτυχε πρώτη στους Φιλόλογους στο διαγωνισμό του ΑΣΕΠ 2002.
- Η Αριστούλα Μαυρομμάτη, κόρη του Χρήστου και της Κικής, πτυχιούχος Φυσικής Αγωγής, πέτυχε τέταρτη στους υποψήφιους πτυχιούχους Φυσικής, στο Διαγωνισμό του ΑΣΕΠ 2002

Το Δ/κό Συμβούλιο εκφράζει τα θερμά του συγχαρητήρια στις ίδιες και στους οικείους τους και τους εύχεται καλή σταδιοδρομία και καλή τοποθέτηση από την επόμενη σχολική χρονιά.

ΥΠΟΜΝΗΣΗ ΓΙΑ ΤΑ ΜΕΛΗ ΤΟΥ ΣΥΛΛΟΓΟΥ

- Υπενθυμίζουμε στα μέλη μας:

1. Το διαγωνισμό της φωτογραφίας με θέματα από τις ομορφιές του χωριού μας. Παρατείνεται η προθεσμία που έληγε στις 20/06/2003 μέχρι την 20/07/2003.

2. Την αποστολή μαρτυριών για τη συγκρότηση του φακέλου για την αναγνώριση του χωριού μας ως μαρτυρικού. Η δεύτερη αυτή υπόμνηση αφορά τους απανταχού Καναλιώτες. Και τα δύο αυτά θέματα τιμούν ιδιαίτερα το χωριό μας και παρακαλούμε και πάλι τους συγχωριανούς μας να δείξουν ιδιαίτερο ενδιαφέρον και να ανταποκριθούν στην πρόσκληση των Συλλόγων.

Για το διαγωνισμό μάλιστα της φωτογραφίας, επειδή δόθηκε ιδιαίτερη δημοσιότητα και περιλαμβάνεται στις εκδηλώσεις Αύγουστος 2003, θα είναι κρίμα να είναι πενιχρή η συμμετοχή μας.

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΒΟΛΟΥ**ΔΗΛΩΣΗ ΠΡΟΕΔΡΟΥ ΚΑΝΑΛΙΩΤΩΝ ΒΟΛΟΥ**

• Ο κ. Γεώργιος Γιωτόπουλος, Πρόεδρος του Συλλόγου των Καναλιωτών του Βόλου, χαϊρέτησε ως εκπρόσωπος όλων των Καναλιωτών του Βόλου το παγκαναλιώτικο αντάμωμα και τόνισε ότι η επιτυχία από κάθε άποψη για τρίτη χρονιά της εκδήλωσης και μάλιστα μεγαλύτερη από τις δύο προηγούμενες καθιέρωσε τον θεσμό της γιορτής της πίττα, το κυριακάτικο φαγητό τις περισσότερες φορές στη θέση του κρέατος τις παλιότερες εποχές, έτσι που βρίσκεται χρονικά στο ενδιάμεσο μεταξύ του Πάσχα και του Δεκαπενταύγουστου και είναι μια κατάλληλη ευκαιρία όχι μόνο του ανταμώματος, αλλά και της άνετης διασκέδασης, ένα μικρό, δηλαδή πανηγυράκι. Αμέσως μετά "τιμής και ευχαριστιών ένεκεν" διάβασε τον κατάλογο των ονομάτων των Καναλιωτιστών που έφτιαξαν τις πίττες, ο οποίος έχει ως εξής:

"Οι οργανωτές Σύλλογοι του χωριού μας της αποψινής εκδήλωσης εκφράζουμε θερμότερες τις ευχαριστίες μας και τα συγχαρητήρια μας στις Καναλιώτισσες του χωριού μας και της διασποράς, που ανταποκρίθηκαν με ευχαρίστηση στην πρόσκληση μας και έφτιαξαν τις ωραίες και παραδοσιακές πίττες, τον πλαστό και την μπατζίνα. Αυτές οι Καναλιώτισσες είναι που ζούν την παράδοση του χωριού μας και δίνουν το ουσιαστικό περιεχόμενο στη γιορτή της πίττας. Αξίζει να ακουστούν τα ονόματα τους:

1. Παπαποστόλου Βαΐα του Λάμπρου
2. Γηράση - Σερπιώτη Αγορίτσα του Ηρακλή
3. Λάσδα Ουρανία του Αντωνίου
4. Μαυράκη Γιαννούλα του Αποστόλου
5. Σκουμή Ευαγγελία του Νικολάου
6. Βούλγαρη Παναγιώτα του Κων/νου
7. Υφαντή Φωτεινή του Λάμπρου
8. Σδρόλια Ευαγγελία του Χρήστου, το γένος Ηλία Τσιπρά

9. Γιαννακού Αθηνά του Κων/νου
10. Αναστασίου Μαρία του Χρήστου, το γένος Ευθυμίου
11. Αναστασίου Δανάη του Γεωργίου
12. Βλαχογιάννη - Κάρκα Αριστούλα του Χρήστου
13. Χριστοδούλου Ευτυχία του Βαΐου
14. Σδρόλια Ευαγγελία του Δημητρίου, το γένος Ηρακλή Ντρέγκα
15. Σδρόλια Ευαγγελία του Αλεξάνδρου
16. Σδρόλια Αθηνά του Αλεξάνδρου
17. Ευθυμίου Αγορίτσα του Χρήστου
18. Ευθυμίου Αλεξάνδρα του Χρυσοστόμου
19. Πάσχου Ασπασία του Γεωργίου
20. Γιωτοπούλου Κική του Γεωργίου
21. Σδρόλια Ελένη του Αποστόλου, το γένος Γρηγορίου Ζήση
22. Τσιώλα Αφροδίτη του Ευαγγέλου
23. Ζούμπου Ελένη του Χρήστου, το γένος Βασίλ. Καρακώστα
24. Τσιώκου Μαρία του Ματθαίου
25. Κατέρη Αλίκη του Λάμπρου

Η ΕΚΑΤΟΝΤΑΕΤΙΑ ΤΗΣ ΙΔΡΥΣΗΣ ΤΟΥ ΝΑΟΥ ΤΟΥ ΠΡΟΦΗΤΗ ΗΛΙΑ ΚΑΝΑΛΙΩΝ

• Εφέτος συμπληρώνονται εκατό χρόνια από την ίδρυση του Ναού του Προφήτη Ηλία Καναλιών.

Ο Προφήτης Ηλίας είναι και ο προστάτης Άγιος του Συλλόγου μας, το σήμα του οποίου φέρει και η στρογγυλή σφραγίδα μας. Επειδή το θέμα αυτό ήρθε προς συζήτηση στο Δ/κό Συμβούλιο καθυστερημένα και δεν προλαβαίνουμε να οργανώσουμε κάποια εκδήλωση μέχρι την 20/07/2003, εορτή του Αγίου, το Δ/κό Συμβούλιο επιφυλάσσει να οργανώσει μια εκδήλωση ως το τέλος του έτους 2003, το πρόγραμμα της οποίας θα δημοσιευτεί μελλοντικά.

Πρόσκληση Γεννηθέντες το 1953

Η μαθητική ζωή ήταν η ωραιότερη, η πιο δημιουργική και πιο ξέγνοιαστη περίοδος της ζωής μας!

Με σκοπό να αναπολήσουμε στιγμές μετά από 50 χρόνια που δε θα ξεχαστούν ποτέ αλλά θα μείνουν βαθιά χαραγμένες στις μνήμες μας ορίζεται **συγκέντρωση** στις **16/08/2003** και ημέρα **Σαββάτο** στη πλατεία του χωριού!

Καλό θα ήταν να είμαστε όλοι οι παλιοί συμμαθητές εκεί!!!

Θα θέλαμε επίσης να σας ενημερώσουμε και να ζητήσουμε την γνώμη σας για την οργάνωση εκείνης της βραδιάς.

• Αναρωτιώμαστε, αν συμφωνείτε εκείνη τη βραδιά να μας διασκεδάσει και η συνοδεία ζωντανής μουσικής! Βέβαια, με κάποιο κόστος.

Επικοινωνήστε με την επιτροπή τηλεφωνικά λέγοντας αν συμφωνείτε.

• Ζητούμε συγγνώμη αν λείπουν ονόματα από τον κατάλογο των ονομάτων. Λόγω της μεταδημότευσης ήταν δύσκολη η συγκέντρωση των ονομάτων.

Θα παρακαλούσαμε να μας ενημερώσετε αν λείπει κάποιο όνομα.

ΥΠΟΣΧΟΜΑΣΤΕ ΜΙΑ ΑΞΕΧΑΣΤΗ ΒΡΑΔΙΑ!!!

Επιτροπή:

Κατσόγιαννος Βύρων: 210-9620265
6977323081 (Αθήνα)

Αναστασίου Αριστείδης: 24410 29727
6973313129 (Καρδίτσα)

Αναστασίου Θ. Νικόλαος: 2410-254241
2410-851150 / 693735570 (Λάρισα)

**ΓΕΝΝΗΘΕΝΤΕΣ
ΤΟ 1953****«ΚΑΤΑΛΟΓΟΣ ΟΝΟΜΑΤΩΝ»**

1. Θέος Βασ. Νικόλαος
2. Αναστασίου Αποστ. Αφροδίτη
3. Μιχάλης Κων/νου Δημήτριος
4. Πυργιώτης Θεμ. Σόλων
5. Γκίκα Λαμπρ. Ρεβέκα
6. Χαράλαμπος Παν. Κωνσταντίνος
7. Κατέρης Αθαν. Σπυρίδων
8. Ζέκιος Θωμά Ματθαίος
9. Κρίκου Βασ. Ροδάνθη
10. Χαΐδου Χαρ. Ελένη
11. Κουτσιογκούλας Ηλ. Δημήτριος
12. Μακρής Λαμ. Ξενοφών
13. Μπακογιάννη Λαμ. Αρετή
14. Κατσόγιαννος Ηρακ. Βύρων
15. Παγώνη Θωμά Αγορίτσα
16. Βάλλας Δημ. Σταυρός
17. Αναστασίου Θεοθ. Νικόλαος
18. Αναστασίου Δημ. Νικόλαος
19. Μπαλταδόρου Παν. Βασιλική
20. Ζήσης Αλεξ. Ευάγγελος
21. Καπούλας Γεωργ. Απόστολος
22. Μπέκου Γεωργ. Ευαγγελία
23. Παπαϊωάννου Γεωργ. Ευάγγελος
24. Καραγιάννης Νικ. Βασίλειος
25. Κασινά Κων. Ουρανία
26. Σδρόλια Χρησ. Δημήτριος
27. Μπαρμπάτσιου Λαμ. Χαρίκλεια
28. Σδρόλια Χρησ. Άλκιστη
29. Μπρακατσούλα Σωκ. Έφη
30. Αναστασίου Βασ. Αριστείδης
31. Μιχάλη Θώμα Αντιγόνη
32. Γεωργούλα Γεωργ. Μηλίτσα
33. Γαπή Κων/νου Ελένη
34. Χαλάτσης Αθαν. Νικόλαος
35. Αναστασίου Ηλία Ιωάννης
36. Ζούμπου Χρ. Πόπη
37. Πάσχος Παυλ. Βασίλειος
38. Γκάλιος Βασίλειος
39. Βλαχογιάννη Χρ. Αριστούλα

ΚΟΙΝΩΝΙΚΑ ΑΘΗΝΑΣ**ΜΝΗΜΟΣΥΝΟ**

• Πέρασε ένας χρόνος, από τότε που ο Λεωνίδας Μανούσος έφυγε για το αιώνιο ταξίδι. Το Σαββάτο 15 Μαρτίου 2003 τελέστηκε ετήσιο μνημόσυνο στον Ιερό Ναό Αγίου Ανδρέα στην Αθήνα. Η υποδειγματική του ζωή, το φωτεινό πνεύμα του και το σπάνιο ήθος του, θα αποτελούν οδηγό της ζωής των απογόνων του. Ο νούς και η ψυχή μας αγκαλιάζουν τη μνήμη του.

ΓΕΝΝΗΣΕΙΣ

• Ο συγχωριανός μας Παπανικολάου Σωτήριος και η σύζυγος του Γεωργία Καληφώνη, έφεραν στον κόσμο ένα χαριτωμένο και υγιεινό κοριτσάκι στις 28/02/03.

• Ο συγχωριανός μας Παπανικολάου Φώτης και η σύζυγος του Μαριάνθη Μακροπούλου, έφεραν στον κόσμο ένα χαριτωμένο και υγιεινό αγοράκι στις 09/04/03.

• Ο συγχωριανός μας Υφαντής Αναστάσιος και η σύζυγος του Σοφία, έφεραν στον κόσμο ένα χαριτωμένο και υγιεινό κοριτσάκι στις 10/02/03.

ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ

- Σαμαράς Υψηλάντης 20
- Ζούμπος Χρήστος 15
- Ζούμπος Άρης 15
- Χαλάτσης Νικόλαος 15
- Στρόβαλου Λουίζα 30
- Σδρόλια Πολυτίμη 50
- Τσιπράς Νικόλαος 30
- Δουλγέρη Τσαρούχα Φική 30
- Ζήσης Χρήστου Ζήσης 100
- Μπρακατσούλας Δημήτρης 20
- Θεός Περικλής 20
- Έρη Τέττα 50
- Παπανικολάου Δημήτρης 40
- Γούκος Ηρακλής 20

ΔΩΡΕΕΣ

• Η Κα Κωτούλα Ελένη προσφέρει το ποσό των 50 στο Σύλλογο των Καναλιωτών Αθήνας στην μνήμη του συζύγου της.

• Η Κα Καραβά Θεού - Αριστεά προσφέρει το ποσό των 30 στο Σύλλογο των Καναλιωτών Αθήνας στην μνήμη του συζύγου της και των γονέων της, Βασίλης Καραβάς - Κώστας, Αθηνάς και Ματίνα Θεού.

• Η Κα Λέτσικα Ελένη προσφέρει το ποσό των 30 στο Σύλλογο των Καναλιωτών Αθήνας στην μνήμη του συζύγου της και των γονέων της, Κωστούλας Στυλιανός, Δημήτριος & Σοφία Λέτσικα.

ΘΑΝΑΤΟΙ

• Επὶ του πειστηρίου ήρθε το θλιβερό νέο της απώλειας δύο νέων συγχωριανών μας. Ο Βύρων Καρακώστας, παλιότερο μέλος του Δ.Σ. του Συλλόγου μας, υπέκυψε από την επάρατη νόσο και ο συνομήλικος του Αθανάσιος Σιάφης σε τροχαίο ατύχημα μετακινούμενος από την Αθήνα στο χωριό. Οι θανόντες υπήρξαν αχώριστοι φίλοι στη ζωή και η μοίρα, σ' ένα από τα δραματικά παιχνίδια της, τους επιφύλαξε να φύγουν μαζί απ' αυτή. Η οδύνη όλων μας είναι αβάστακτη. Θερμά συλλυπητήρια στους οικείους τους.

Το Δ.Σ. του Συλλόγου Καναλιωτών Αθήνας.

**ΣΥΝΔΡΟΜΕΣ
ΚΑΝΑΛΙΩΤΩΝ ΒΟΛΟΥ
ΓΙΑ ΤΗΝ ΕΦΗΜΕΡΙΔΑ**

- Δήμου - Μιχέλη Ιφιγενεία 10
- Μαυρομμάτης Κων/νος 10
- Κρίκος Θρασύβουλος 10
- Ζούμπος Νικόλαος - Αλέξανδρος 10
- Αλεξόπουλος Ευριπίδης 10
- Μουστακαλή-Αλεξοπούλου Εύχαρις 10
- Σδρόλιας Θωμάς Βαΐου 10
- Σδρόλιας Θουκιδίδης Βαΐου 10
- Σδρόλιας Απόστολος Βαΐου 10
- Σδρόλιας Πάρις Βαΐου 10
- Χαΐδος Κων/νος 10
- Χαΐδος Αλέξανδρος 10
- Παπαποστόλου Λάμπρος 10
- Σερπιώτη - Γκράση Αγορίτσα 10
- Ντρέγκας Νικόλαος 10
- Μπλέτσα - Λιάπη Ελένη 10
- Κρίκου Δημήτρα Κων/νου 10
- Κρίκου Ευαγγελία Κων/νου 10
- Μαυρομμάτης Χρήστος 10
- Κωνσταντάρης Γεώργιος 10
- Γκράση - Κέλλα Αγγελική 10
- Κρίκου Ναυσικά 10
- Μπλέτσας Νικόλαος 10
- Βασιλείου Κωσταβάρα Λεμονιά 10
- Γεώργιος Γιωτόπουλος Αλεξ. 10

Επικινδυνότητα και Τοξικότητα Γεωργικών Φαρμάκων στον Άνθρωπο

του Ευαγγ. Λ. Γιδάρκου, Καθηγητή Πολυτεχνείου Κρήτης

Οι επιπτώσεις (άμεσες ή χρόνιες) στην υγεία από τα φυτοπροστατευτικά προϊόντα είναι δυνατόν να συμβούν με διάφορους τρόπους, κυριότεροι των οποίων μπορούν να θεωρηθούν: Η λήψη από λάθος (ατύχημα), η επαγγελματική ενασχόληση και η κατανάλωση τροφίμων με υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Οι τρόποι αυτοί αναπτύσσονται στη συνέχεια:

Η λήψη κάποιου φυτοπροστατευτικού προϊόντος από λάθος που συνιστά ατύχημα και προκαλεί άμεση επίπτωση στην υγεία του λήπτη (δηλητηρίαση), είναι δυνατή. Είναι η περίπτωση που αφορά κατά κανόνα παιδιά. Η αποθήκευση φυτοπροστατευτικών προϊόντων σε χώρους με τρόφιμα οικιών έχει γίνει επίσης αιτία δηλητηριάσεων καθώς και η χρησιμοποίηση κενών συσκευασιών των προϊόντων αυτών για τοποθέτηση τροφής στερεάς ή υγρής.

Η επαγγελματική ενασχόληση ως αιτία επιπτώσεων στην ανθρώπινη υγεία συνιστά ένα ποσοστό 40% των τοξικών επιδράσεων των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Αφορά αγρότες με την ευρεία έννοια κατ' άτομα απασχολούμενα σε χώρους παραγωγής, συσκευασίας και διάθεσης των φυτοπροστατευτικών προϊόντων. Σύμφωνα με στοιχεία της ΕΣΥΕ οι ασχολούμενοι στη γεωργία, κτηνοτροφία, δασοκομία κ.λ.π. παρουσιάζουν υψηλούς δείκτες εμφάνισης κακοθών νεοπλασμάτων.

Έκθεση σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα στον αγρό

Χειριστές μηχανημάτων

Η εφαρμογή φυτοπροστατευτικών προϊόντων είτε με ψεκάστικα μηχανήματα είτε με συσκευές σκονίσματος έχει ως συνέπεια την έκθεση των χειριστών στην επιβλαβή επίδραση τους. Ο άνεμος αποτελεί ένα σημαντικό παράγοντα έκθεσης, δεδομένου ότι τα φυτοπροστατευτικά σκευάσματα που προέρχονται από τις ανάλογες συσκευές εφαρμογής τους (άσχετα με τον αν η κατεύθυνση επέμβασης είναι προς τα πάνω ή προς τα κάτω) υπόκεινται στην επίδραση των ρευμάτων του. Αποτέλεσμα είναι η επαφή του σώματος του χειριστή με τα σταγονίδια ή τη σκόνη του σκευάσματος. Ακόμη και σε περιπτώσεις απουσίας ρευμάτων αέρος, εφόσον η κατεύθυνση της επέμβασης είναι προς τα πάνω (π.χ. ψεκάσμός ψηλών δένδρων) ο χειριστής υπόκειται στην έκθεση των σταγονιδίων ή μορίων σκόνης που πέφτουν από ψηλά. Για το λόγο αυτό επιβάλλεται η λήψη προστατευτικών μέτρων από τους χειριστές των μηχανημάτων επεμβάσεων με φυτοφάρμακα (φόρμα, μάσκα, γάντια, μπότες, κάλυμμα κεφαλής).

Επαφή με ψεκασθείσες καλλιέργειες

Παρά το ότι οι αγρότες ενδέχεται να αποφύγουν την έκθεση στα φυτοπροστατευτικά προϊόντα κατά την διάρκεια των επεμβάσεων, εν τούτοις δεν αποφεύγουν την επαφή τους με αυτό καθώς έρχονται σε επαφή με τη φυτική επιφάνεια που δέχτηκε την επέμβαση. Στη βιβλιογραφία αναφέρονται περιπτώσεις δηλητηριάσεων σε άτομα των οποίων το είδος της εργασίας επιτάσσει τη επαφή με φύλλωμα καλλιεργειών που έχουν δεχτεί επέμβαση με φυτοπροστατευτικά σκευάσματα. Στις περισσότερες περιπτώσεις ως σκεύασμα επέμβασης αναφέρεται το parathion. Είναι κατανοητό ότι ένα άτομο ενδέχεται να έλθει με τον τρόπο αυτό σε επαφή με ένα φυτοπροστατευτικό σκεύασμα και να υποστεί κάποιο βαθμό δηλητηρίασης και κυρίως στην περίπτωση όπου τα υπολείμματα του σκευάσματος είναι ιδιαίτερα υψηλά. Σε κάποιες μάλιστα περιπτώσεις παρατηρήθηκαν δηλητηριάσεις ατόμων που εισήλθαν στον αγρό, αρκετό διάστημα μετά την επέμβαση. Αυτό πιθανόν να φανερώσει την πιθανότητα ύπαρξης παραγόντων οι οποίοι συντελούν στην εκδήλωση συμπτωμάτων δηλητηρία-

σης ύστερα από επαφή με μια επιμέρους καλλιέργεια, σε μια συγκεκριμένη χρονική στιγμή και κάτω από ειδικές συνθήκες. Υπό τις συνθήκες αυτές, ενδέχεται είτε να αναπτύσσονται δευτερογενώς χημικές ουσίες τοξικότερες του αρχικού σκευάσματος είτε η υπολειμματικότητα της αρχικής ουσίας ή των δευτερογενών πραγόμενων ουσιών να είναι αρκετά υψηλή κατά τρόπο που να συνιστούν κίνδυνο δηλητηρίασης για περίοδο μεγαλύτερη της κανονικής.

Αναφέρεται η δηλητηρίαση εργατών στις Η.Π.Α. κατά την διάρκεια εργασιών αραιώματος καρπών, διαλογής, συγκομιδής ή άρδευσης σε μηλιές, αχλαδιές, πορτοκαλιές, αμπέλια ή σε φυτά λυκίσκου, ύστερα από προηγούμενη επέμβαση με parathion.

Έκθεση ατόμων που διαμένουν πλησίον των επεμβάσεων

Η διαμονή ατόμων σε κατοικίες οι οποίες γειτνιάζουν με τις καλλιέργειες που δέχονται επεμβάσεις (ψεκασμούς, σκονίσματα κ.α.) ή η συχνή παραμονή τους για κάποιο λόγο κοντά σε καλλιέργειες, συνιστούν ένα εν δυνάμει κίνδυνο τοξικής επίδρασης στην υγεία τους των φυτοπροστατευτικών προϊόντων τα οποία χρησιμοποιούνται στις καλλιέργειες αυτές, λόγω της (έστω και συμπωματικής) έκθεσης τους σε αυτά. Από τα δεκάδες παραδείγματα που συναντώνται στη διεθνή βιβλιογραφία θα αναφερθώ σε σχετική έρευνα που έγινε πρόσφατα στη χώρα μας και συγκεκριμένα στο Τυμπάκι της Κρήτης (και η οποία αποτελεί απόδειξη της περιπτώσεως της παρούσας παραγράφου). Στην περιοχή αυτή οι αγρότες ασχολούνται κυρίως με την καλλιέργεια κηπευτικών υπό κάλυψη. Μελετήθηκε ο τρόπος χρήσης φυτοπροστατευτικών προϊόντων και η έκθεση σε αυτά των καλλιεργητών (ανδρών - γυναικών) καθώς και των παιδιών τους τα οποία ή βοηθούσαν στις εργασίες των θερμοκηπικών ή έπαιζαν στο χώρο τους (κυρίως παιδιά προσχολικής ηλικίας). Σε σύγκριση με ισομέγεθες δείγμα πληθυσμού ορεινής περιοχής (Ανώγεια) όπου οι κάτοικοι δεν ασχολούνται με θερμοκηπιακές καλλιέργειες, διαπιστώθηκε μεταξύ άλλων ότι:

- Τα παιδιά του Τυμπακίου είχαν σημαντικά περισσότερο ανεπτυγμένη βρογχοκήλη και διόγκωση ήπατος σε σύγκριση με τα παιδιά των Ανωγείων.

- Η συστολική και διαστολική αρτηριακή πίεση ήταν σημαντικά υψηλότερες στον πληθυσμό του Τυμπακίου σε σχέση με τον πληθυσμό των Ανωγείων.

Η νευρολογική εξέταση έδωσε σημαντικό παθολογικό δείκτη για το ΚΝΣ των γυναικών και παιδιών του Τυμπακίου σε σύγκριση με την ομάδα ελέγχου, αλλά όχι για τους άνδρες. Ο δείκτης του ΠΝΣ ήταν σημαντικά παθολογικός για τους άνδρες, γυναίκες και τα παιδιά του Τυμπακίου σε σχέση με των Ανωγείων. Τα επίπεδα των τρανσαμινασών του ορού ήταν σημαντικά υψηλότερα στους άνδρες, γυναίκες και παιδιά του Τυμπακίου σε σύγκριση με των Ανωγείων. Τα επίπεδα της χοληστερόλης των ερυθρών ήταν σημαντικά υψηλότερα στους άνδρες, γυναίκες και παιδιά ηλικίας άνω των 10 χρονών του Τυμπακίου σε σύγκριση με των Ανωγείων. Τα επίπεδα θειαμίνης των ερυθρών

αιμοσφαιρίων ήταν σημαντικά χαμηλότερα στον πληθυσμό του Τυμπακίου παρά τη μεγαλύτερη πρόσληψη της με την τροφή σε σύγκριση με τα Ανώγεια. Όλοι οι δείκτες νοητικής λειτουργίας των παιδιών ήταν σημαντικά χαμηλότεροι στο Τυμπάκι σε σύγκριση με τα Ανώγεια. Σύμφωνα με παρόμοιες μελέτες στις Η.Π.Α. (των οποίων τα αποτελέσματα ήταν παρόμοια εκείνων του Τυμπακίου), απεδείχθη ότι από μια ομάδα 381 εργατών που είχαν εκτεθεί με διάφορους τρόπους σε φυτοπροστατευτικά προϊόντα, 155 από αυτούς παρουσίασαν συμπτώματα απλής δηλητηρίασης και 29 πέθαναν, ενώ σε μια περίοδο 10 χρόνων (1965-75) σε κάθε 100 δηλητηριάσεις από φυτοπροστατευτικά προϊόντα αντιστοιχεί και ένας επαγγελματικός θάνατος.

Κατανάλωση τροφίμων με υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων

Σύμφωνα με τις οδηγίες του Συμβουλίου των Ευρωπαϊκών Κοινοτήτων που αφορούν τον καθαρισμό της ανώτατης περιεκτικότητας φυτοπροστατευτικών προϊόντων, τα υπολείμματα αναφέρονται ως κατάλοιπα φυτοφαρμάκων και ορίζονται ως: «τα υπολείμματα των φυτοφαρμάκων καθώς και των προϊόντων που προκύπτουν από το μεταβολισμό, την αποσύνθεση ή την αντίδραση τους, που εφόσον είναι πάνω ή μέσα στα προϊόντα».

«Άμεση επίδραση (επίπτωση) στην υγεία του ανθρώπου (δηλητηρίαση) είναι δυνατόν να συμβεί και με την κατανάλωση προϊόντων (με υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων που είχαν πρόσφατα ραντισθεί και διοχετεύθηκαν στην αγορά.

Περισσότερη όμως ανησυχία προκαλούν οι ύπουλες χρόνιες επιδράσεις (long term effects) οι οποίες σχετίζονται με την κατανάλωση τροφίμων ή νερού με υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων και των οποίων τα συμπτώματα είναι δυνατόν να εκδηλωθούν με την παρέλευση κάποιων χρόνων ή δεκαετιών ή στα παιδιά των καταναλωτών των ρυπανθέντων τροφίμων.

Συνάγεται λοιπόν ότι ακόμη και άτομα που δεν έχουν άμεση σχέση με φυτοπροστατευτικά προϊόντα είναι εκτεθειμένα στους κινδύνους τους.

Υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων ή μεταβολιτών τους σε τρόφιμα, αποτελούν την καθημερινή μας δόση σε αυτά.

Δύσκολα ανευρίσκονται τρόφιμα χωρίς ανιχνεύσιμα υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων, ενώ συνεχώς αυξάνεται ο αριθμός των δειγμάτων με συγκεντρώσεις υπολειμμάτων πάνω από τα επιτρεπτά όρια. Μια μελέτη του Υπουργείου Γεωργίας της Ν. Ζηλανδίας (1985), έδειξε ότι σε ημερήσια κατανάλωση 4.000 θερμίδων, καταναλώνονται και τα ακόλουθα (τουλάχιστον) φυτοπροστατευτικά προϊόντα, στις αντίστοιχες τιμές σε mg,

Είδος προϊόντος	Ημερήσια κατανάλωση
Lindane	4.4
Dieldrin	6.3
DDT	0.1-13.6
PCBS	107.3
Parathion	6.6
Trichlorphon	18.1
Azynthos-methyl	19.1
Phenitrothion	30.2

Σε νεότερη έρευνα σε δείγματα παρθένου επίσης ελαιόλαδου ανιχνεύθηκε fenthion σε ορισμένα από αυτά σε συγκέντρωση που υπερέβαινε το όριο του Codex Alimentarius καθώς και ο μεταβολίτης του (sulfoxide) σε συγκεντρώσεις 0.1-1.30 mg/Kg. Σε άλλα δείγματα ανιχνεύθηκε chlorpyrifos σε συγκέντρωση 0.26 mg/Kg, καθώς και methyl και ethyl parathion σε συγκεντρώσεις 0.01 και 0.05 mg/Kg αντίστοιχα. Αλλά και σε δείγματα τυποποιημένου ελαιόλαδου ανιχνεύθηκε επίσης fenthion σε συγκεντρώσεις 0.01-0.15 mg/Kg και ο μεταβολίτης του sulfoxide σε συγκεντρώσεις 0.02-0.08 mg/Kg καθώς και chlorpyrifos σε συγκέντρωση 0.03 mg/Kg.

Τα τυποποιημένα ελαιόλαδα γενικά, περιείχαν συγκριτικά με τα παρθένα ελαιόλαδα παραγωγών, χαμηλότερη συγκέντρωση υπολειμμάτων. Σε άλλη περίπτωση ανιχνεύθηκε η παρουσία ζιζανιοκτόνων (6 mg/Kg simazine και 3.5 mg/Kg atrazine), συνέπεια της εσφαλμένης συνήθειας κάποιων παραγωγών να ψεκάσουν με ζιζανιοκτόνα τα ελαιόδεντρα που απλώνουν κάτω από τα ελαιόδεντρα για τη συλλογή του ελαιόκαρπου, προκειμένου να ξηράνουν τα ετήσια ζιζάνια που βλαστάνοντας, εμποδίζουν το «σάκωμα» των δειγμάτων.

Εκείνο που καθιστά επικίνδυνη την ύπαρξη τοξικών υπολειμμάτων φυτοπροστατευτικών προϊόντων στο ελαιόλαδο όπως και στα άλλα γεωργικά προϊόντα είναι ότι δεν επηρεάζονται τα οργανοληπτικά του χαρακτηριστικά από αυτά με συνέπεια να παραμένει ανυποψίαστος ο καταναλωτής.

Για το λόγο αυτό είναι αυξημένη η ευθύνη όλων των φορέων, εθνικών και διεθνών, για την προστασία του. Υποστηρίζεται ότι για να χαρακτηριστεί ένα ελαιόλαδο σαν λάδι ποιότητας, θα πρέπει η περιεκτικότητά του σε υπολείμματα κάθε εντομοκτόνου να μην υπερβαίνει το 0.01 ppm. Πολλές χώρες μάλιστα που εισάγουν ελαιόλαδο απαιτούν την προσκόμιση πιστοποιητικού ανάλυσης για υπολείμματα φυτοπροστατευτικών προϊόντων.

Το φύλλο αυτής της εφημερίδας κυκλοφορεί στη μνήμη των αδικοχαμένων, **Ερωτόκριτου Μπέκου** και στον **Κώστα Γιαννακό** του Δημητρίου που τόσο γρήγορα φύγανε από κοντά μας.

